

НЕБА

половину
отримує
вуличний розповсюдвач

5 грн

#15

УЗБІЧЧЯ
ЛІТЕРАТУРИ
УЗБІЧЧЯ
ЛІТЕРАТУРИ
УЗБІЧЧЯ
ЛІТЕРАТУРИ

І мене з своїм народом
В своїй владній часі
Не забувайте пожити
Небам тихим сном.

Т Шевченко

придбавши цей журнал, ви допоможете бездомним

З М І С Т

ПРОСТО НЕБА — незалежний вуличний журнал, який розповсюджують на вулицях Львова безпритульні та соціально виключені особи.

НАША МЕТА

Метою розповсюдження журналу є залучення до соціальної інтеграції людей, що перебувають у скрутних життєвих обставинах. Девізом ПРОСТО НЕБА є «Працювати, не жебракувати». Ми схилиємося до думки, якщо людина взялася розповсюджувати журнал, вона прагне насамперед змінити своє життя. Крім того, це унікальна можливість покращити своє фінансове становище.

ЯК МОЖНА РОЗПОВСЮДЖУВАТИ ЖУРНАЛ

Якщо Ви — бездомна чи безробітна людина і бажаєте розповсюджувати журнал, звертайтеся у пункти розповсюдження:

ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
м. Львів-Винники, вул. І. Франка, 69
Центр обліку та нічного перебування
бездомних громадян
Вул. Кирилівська, 3-а

СПІВПРАЦЯ З ПРОСТО НЕБА

Ми завжди відкриті до співпраці як із соціально незахищеними верствами, так і з письменниками, художниками, фотографами та багатьма іншими, хто став на шлях боротьби проти бідності та соціальної несправедливості. Усі матеріали в журналі — добра воля дописувачів і волонтерів видання. Винагороди за подані до друку матеріали немає. Редакція залишає за собою право не повертати, не рецензувати надіслані матеріали і не погоджуватися з думкою авторів.

Запрошуємо рекламодавців до розміщення соціальної реклами, що пропагує здоровий спосіб життя та сприяє ефективному вирішенню актуальних проблем міста.

ПРОСТО НЕБА є членом Міжнародної асоціації вуличних видань. Проект реалізує ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя».

Проект реалізується за фінансової підтримки
Міжобласного благодійного фонду
«Фонд розвитку Карпатського Євро регіону»
та Міжнародного фонду «Відродження».

НАШІ КОНТАКТИ

ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
79495, м. Львів-Винники, вул. І. Франка, 69
Сторінка в Інтернеті www.emaus-oselya.org
E-mail: prostoo_neba@yahoo.com
Тел./факс 032 296 33 03

ПРАВИЛА РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ

1. Розповсюджувач має бути ввічливим, проявляти повагу до покупців та інших розповсюджувачів.
2. Розповсюджувач розповсюджує журнал відповідно до вартості, вказаної на обкладинці.
3. Розповсюджувач не має нав'язувати покупцеві журнал, а поважати його вибір придбати його, або ні.
4. Розповсюджувач обов'язково мусить мати при собі посвідчення розповсюджувача.

Увага: Якщо розповсюджувач знаходиться у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, не беріть у нього журнал.

Кароліна Козюра. Узбіччя літератури.	3
Наше опитування	4
Наші новини	5
Прогноз погоди від Максима Ольги	5
Мар'яна Соха. Не бачити в людині «бомжа»	6
After dark від Григорія Семенчука	7
Інтерв'ю з Д-р Ліонелом Дж. Квінелом	8
Олеся Саноцька. Спільнота взаємодопомоги «Оселя» — Міжнародний рух «Емаус»	10
Галина Вдовиченко. У Франції на кожного компаньйона — по два волонтери	12
Томас Косек. Центральна Європа	14
Вальдемар Куліговський. Текіла і дреди або польські письменники	15
Олександр Бойченко. Ходячий анекдот	16
Вікторія Сумар. Технологія цензури. України. 2011	18
Без Ознак Мистецького Життя: Григорій Семенчук	20
Юліана Паранько. .zines. story of your scene.	22
Максим Ольга. Український кіно герой	23
Ірка Фрис. Говорю я з тобою мовчки	24
Йоанна Бачевська. Збігнів Герберт: Львів — Варшава	25
Євгенія Сенік. Кохаймося у словах!	26
Поетична сторінка: Гриця Ерде	28
Оксамитка Блажевська. Сни про літераторів	30
Літературні рецензії	31
Музичні рецензії	32
Кінорецензії	33
Огляд блогосфери	34
Інна Завгородня. Бездомна пара	36
Як допомогти бездомній людині	37

У номері використані фотографії Ростислава Шпука, Галини Вдовиченко, Мар'яни Сохи, Хав'єра Санчеца та інших

Головний редактор
Мар'яна Соха
Випусковий редактор
Кароліна Козюра
Дизайн і верстка
Юрій Іздрик
Логотип
Оксана Васьків-Кукул
Над номером працювали
Григорій Семенчук, Максим «Ольга» Ліщенко,
Юліана Паранько

Свідectво про державну реєстрацію
ЛВ №925/178р від 02.10.2009
Тираж — 3 000 примірників

УЗБІЧЧЯ ЛІТЕРАТУРИ

Я завжди зі заздністю дивилася на літературу. Кожна нова книжка залишала по собі відчуття безсилля. Яким чином їй так чудово вдається передати реальність, в якій я живу? Звідки вона знає про проблеми, з якими я борюся? Як відповідає на запитання, що ховаються глибоко в мені і яких до того часу я сама собі не ставила? Як письменник знаходить відповідні слова? Яким чином творить метафори і чому вони завжди такі влучні? Так, той дивний зв'язок літератури і реальності, їхньої взаємної сумісності та боротьби, завжди пробуджував в мені ревність. Тому я вирішила повернути цю боротьбу в русло науки, щоб з допомогою іншої парадигми відображення реальності вести свою особисту війну з літературою. Це триває до сьогодні і мушу визнати, що література на разі перемагає і час від часу доводить мені дві речі: як я мало знаю про цей світ і як не вмію його описувати.

Власне про це йдеться в цьому номері «Просто неба». Його тема — література, але не в контексті її внутрішнього світу, а те, як вона впливає на читача, як сама створює певну реальність і більше того — як змушує читачів прагнути цієї реальності. Цей номер — про книги, які змінюють суспільство, про письменників, які творять нові напрямки, про людей, які шукають в літературі свою ідентичність і врешті про місця, що однозначно пов'язані з літературою. Не бракує в цьому номері і запитань. Ірка Фрис запитує, чи взагалі варто писати? Чи залишилися ще теми, які ніколи раніше не піднімалися? І чи сучасна людина у ритмі своєї праці, рутини та наявності Інтернету ще знаходить час для читання? Заохочую читачів дати відповідь на це запитання, хоча сама визнаю, що тем для писання нам поки що не бракує. Змінюється реальність — змінюється спосіб її передачі, змінюється якість поставлених запитань.

Вальдемар Кулігівський протиставляє дві течії жіночої літератури в Польщі та демонструє як жінки шукають «шоколадку для душі», обираючи мильні опери, романи і всякого роду поради (зараз у Польщі така література стала хітом — поради як спекти торт, добре поприбирати дім, випрати фіранки, реалізувати себе у праці і попри те завжди виглядати сексуальною і привабливою для чоловіка). Жінки люблять літературу зі щасливим кінцем — вона нарешті зустрічає його і вони живуть довго і щасливо в маленькому домі з білим парканчиком. Література, яка описує проблеми, щоденне змагання з самим собою, партнером, родиною, власною сексуальністю, не користується такою популярністю. Люди хочуть жити легко і швидко, але як пише Кулігівський: врятувати може лише справжнє мистецтво, а не мильна опера.

Література — це передусім письменник — той, який має візію, який творить і врешті впливає на читача. Тут я відправляю читача до статті Олександра Бойченка, присвяченій феномену літератури та особі Сергія Довлатова — в яких обставинах він жив, якою людиною був, як творив літературу, а найголовніше — яке відношення має до нього сам Бойченко.

Далі пропонуємо нашим читачам переключитися на іншу тематику. Мабуть кожен (принаймні хочеться в це вірити) хоч раз зіштовхувався з феноменом літератури Андруховича, Прохаська чи Стасюка (перелік можна продовжувати), тобто з феноменом літератури Центральної Європи. Вона нібито творить образ якогось дивного місця, часу і атмосфери — чогось такого, чого можна торкнутися, але не можна схопити, що існує поза межами, як суміш різних ароматів, звуків, красвидів і людей. Про те, як Анжей Стасюк та видавництво «Чарне» популяризували ідею існування такого краю пише у своїй статті Томаш Косек і показує як до Польщі потрапила зовсім інша література і разом з нею нова енергія.

Література — це також місця, в яких відбуваються події з книжок і життя письменників. Існують міста, як книжки, міста літератури. Про Чернівці говорять, що це «місто людей і книжок» — не тільки через кількість книгарень, але й через письменників, які походять з цього міста. Тут я посилаюся на статтю Йоани Бачевської та її іншого погляду на Львів — місто, в якому жив один з найвідоміших польських письменників Збігнєв Герберт. Бачевська пропонує читачеві не тільки новий погляд на не дуже популярні місця у Львові, але й нову форму туризму — літературний туризм. Можливо для цього потрібно буде відійти з центру на периферію — в старі брами, під'їзди, сходові клітки. Можливо виявиться, що все-таки варто відійти від мейнстріму.

Постійним читачам пропонуємо також постійний соціальний компонент. Мар'яна Соха розповість як про бездомних пишуть журналісти, як чиясь надрукована чи озвучена думка впливає на наше ставлення до соціальних проблем. І найголовніше — який вплив має думка громади на вирішення чи ігнорування цих проблем.

Олеся Саноцька підводить підсумки 10-річної діяльності «Спільноти взаємодопомоги «Оселя», наводячи хронологію подій та розвитку спільноти для безпритульних людей у Вінниках. Принагідно, на сторінках «Просто неба» як випусковий редактор, вітаю «Оселя» з 10-річчям і бажаю плідних і наступних 10 років.

А Галина Вдовиченко порівнює «Оселя» як український «Емаус» з «Емаусом» на його Батьківщині. Вона разом з мешканцями «Оселі» побувала у французькій спільноті у м. Анемасе. Там вона жила і працювала, а також записувала для Вас свої враження.

Інтерв'ю з Доктором Ліонелом Квінелом — про його враження від четвертого Єкуменічного Соціального Тижня у Львові та дискусія на тему спільного блага та шляхів його досягнення.

У номері також традиційні фото Ростислава Шлука, який цього разу в рамках проекту «Без ознак мистецького життя» демонструє метаморфози нашого редакційного колеги Григорія Семенчука. А Міхал Пручинські демонструє власні інтерпретації свободи творчості.

Більше нічого мені не залишається, як запросити читачів разом дослідити те, що ми називаємо узбіччям літератури. А найкращим підсумком і цього номеру, і заданої теми будуть слова Хуліо Кортасара: єдиною доступною нам правдою мусить бути мислення, письмо, або література.

ПРО АВТОРА

*Кароліна Козюра —
займається
антропологією
культури.
Попри те,
що розривається
між життям в Польщі
та Україні,
любить ще й російську мову
та прозу Віктора Пелевіна.*

О П И Т У В А Н Н Я

Опитувала Мар'яна Соха

Микола Хилюк, екскурсовод

З усіх прочитаних мною книг, найбільше враження на мене справила «Нація» Марії Матіос. Мені дали її почитати друзі, рекомендували ознайомитися. Перед тим розповідали про виставу Івано-Франківського театру на твір Матіос. Під час прочитання цієї книжки я ніби занурився в трагічну долю українців і сам пережив це. Не скажу, що книга легка до читання, бо вона зачіпає за живе. Декілька днів після того, як я закінчив читати цю книгу я все ще продовжував переживати так, як ніби це трапилося зі мною. Прочитане надихнуло мене на нові пошуки правдивої історії України. Тепер цікавлюся глибше різними інтерпретаціями подій.

Олена Саксон, «Оселя»

Я читаю дуже багато, в кожну вільну хвилину. Інколи навіть, коли маю якусь роботу, то відкладаю її заради читання. Читаю все — художню літературу, документальну, релігійну. Не читаю тільки фантастики. Вірші дуже люблю. Моя улюблена поетка Анна Ахматова. «Стихи о рыцарьей дворянке» я вивчила ще в п'ятому класі і дотепер пам'ятаю. Щось там є співзвучне зі мною.

Книжки навівають мрії, а церковна література вплинула на мою поведінку і загалом на моє життя. Воно змінилося після прочитання книги «Покаяння». У ній йшлося про те, що кожна людина має в своєму житті покаятися, визнати свої помилки, усвідомити як вона далі хоче жити. Завдяки їй я почала боротися за своє життя і за життя дітей.

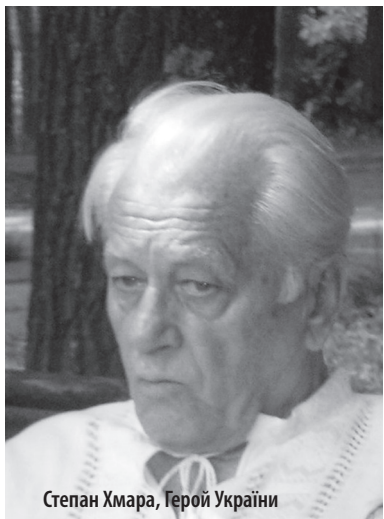

Роман Парута, мешканець «Оселі»

Дуже люблю Карлоса Кастанеду, Блатваську, Ніцше, Лао Дзи, Бгахават Гіта. Такі книжки мені цікаво читати, натомість за ціле своє життя жодної художньої книжки не прочитав.

У них бачу своє життя. Найбільше мене приваблює індійська філософія, особливо філософ Лао Дзи, який започаткував релігію даосизму, основою якої є гармонія з природою. Я п'ятнадцять років обливався холодною водою за системою Іванова — в цьому є щось спільне. В буддизмі мене приваблюють концепції реінкарнації, карми. Вірю, що в кожній живій істоті є душа і вона кожного разу піднімається на вищий рівень аж до рівня людини. Людина вже має свідомість і поклоняється Богам. Якщо ні, то знову падає.

Після цих книг, я перестав навіть мух вбивати, десь протягом трьох років не їв м'яса. Коли теща кликала на село допомогти свиню різати, то я сказав, що не можу навіть на таке дивитися, не те, що сам різати.

Степан Хмара, Герой України

У мене було книжок чимало і у різні періоди життя вони мали певний вплив на мене. Безперечно, найшвидше, у молодшому шкільному віці я захоплювався Шевченковим «Кобзарем». Потім мали вплив твори Михайла Коцюбинського й Івана Нечуя-Левицького. У більш зрілому віці і до сьогодні колосальне враження на мене справили драматичні

твори Лесі Українки. Можна було б ще багато перерахувати. Тарас Шевченко своїми творами діє магічно, я відділяю його від усіх інших літераторів, і вважаю, «Кобзар» українською Біблією через призму душі та таланту автора. Тому, Шевченко настільки припав до душі українцям. Це феномен, при чому скрізь, де б ми не були, і на початку минулого століття багато людей, які були не грамотні, знали «Кобзаря» напам'ять. Це не можна пояснити якось раціонально. Сила слова у тому глибинному філософському змісті. Якщо говорити про Коцюбинського, то його мова, як цілюще повітря, це поезія у прозі. Він був письменником, який умів передати глибину і сутність української мови, її дух, її філософську складову. А під час прочитання Лесі Українки є над чим задуматися — над сенсом життя, що таке нетлінна цінність. Ці твори безперечно формували характер, сприйняття світу, любов і пізнання краси української мови.

Зоряна, поп-рок співачка

У дитинстві я дуже любила книжки про Шерлока Холмса і доктора Ватсона Конан Дойля. Усі прочитала і навіть поверталася до них повторно. З дитинства любила аналізувати події і самостійно розв'язувати різні завдання. От, наприклад, у творі відбулося якесь вбивство чи крадіжка і я любила здогадуватися, хто з героїв може виявитися отим негідником. Ще мені дуже подобалася книжка Джека Лондона «Серця трьох», читала її разів чотири-п'ять, це пригодницька історія, де герої їздили до племен мая, шукали скарби, переживали пригоди, від когось утікали. І взагалі, я помітила, що і моє життя таке пригодницьке! Скарбів не шукаю, але завжди у мене якісь любовні історії, кудись їжджу, переживаю щось фантастичне, з групою, без неї, мандрую світом. Остання моя подорож була у Москву, їздила у Туніс у пустелю Сахара, де ми каталися на джипах пустелею, була у Нью-Йорку, у Чикаго, багато де ще була. Чи не найбільше мені сподобалося у Відні. З останніх книжок, які я прочитала і мені сподобалося — це Пауло Коельо «Алхімік», там дуже позитивний зміст, сама історія, розповідь про людину, а ще подобається Юрій Андрухович. Я, до речі, сама пишу свої пісні під впливом якихось подій чи сильних емоцій.

РЕФОРМИ ЧЕРЕЗ ДОВІРУ

З 28 вересня до 2 жовтня у Львові проходив четвертий Екуменічний соціальний тиждень, організаторами якого традиційно виступили Інститут Екуменічних студій, Український Католицький Університет, Львівська міська рада, Львівська обласна державна адміністрація та Національний університет «Львівська політехніка». Метою цього річного ЕСТу було заохотити громаду брати активну участь у реформах в громаді.

Серед учасників форуму – експерти з Франції, Італії, Угорщини, Німеччини, Канади, Польщі, Білорусії та України, які обговорювали питання реформування, як один з шляхів до євроінтеграції; довіри в соціальних взаєминах в період суспільних реформ; лідерства; перспектив діалогу влади та громади; діяльності науки та церкви в соціально-економічному відродженні; формування громадянського суспільства.

В рамках Тижня також відбулася виставка на соціальну тематику, виставка-ярмарок соціальних організацій – учасників проекту «Обсерваторія успішних ініціатив», нагородження переможців конкурсу «Репортери надії в Україні», концерт хорового співу та молодіжний святковий концерт української музики, і молитовний День довіри, підготовлений спільно з екуменічною християнською спільнотою Тезе, Франція.

ОДИН ІЗ НАС, ОДИН З ЛЮДЕЙ

З нагоди Всесвітнього Дня психічного здоров'я та Всесвітнього дня бездомних людей з 10-16 жовтня у Львові проходила акція «Один з нас, один з людей», організаторами якої виступили ГО «Плече», БФ Оринича Сергія «Точка опори», МГО «Народна допомога-Львів» та ГО «Мистецька брама».

Більше 10 років тому Всесвітня психіатрична асоціація ініціювала програму боротьби зі стигматизацією та дискримінацією людей, котрі страждають на психічні захворювання. Згідно останніх статистичних даних 500 мільйонів людей на планеті хворіє психічними захворюваннями. Приблизно кожен сьомий мешканець Європи регулярно отримує психіатричну або психотерапевтичну допомогу. Часто ці люди стикаються з тим, що рідні, близькі, знайомі не розуміють їх, бояться та відкидають, залишаючи на самоті.

Також, з 10 жовтня 2010 року у світі відзначається Всесвітній день бездомності. Заходи, які відбуваються цього дня, спрямовані на привернення уваги громадськості до людей на вулиці та пошуку шляхів вирішення проблем бездомних людей (рік тому на пл. Ринок у Львові, особами, які перебувають у стані виходу із бездомності, особами з особливим потребами, волонтерами та працівниками громадських організацій були висаджені цибулини крокусів. Крокуси, які щороку зимують під снігом, і відроджуються навесні, символізують бездомних людей, яким також щороку доводиться ночувати просто неба. Різниця полягає в тому, що квітка під снігом знаходить життя, а бездомна людина в холоді гине).

Людей, які зіткнулися з проблемою бездомності, людей з ментальними порушеннями, а також багатьох інших людей єднає спільний ворог – САМОТНІСТЬ.

Самотність — поширене явище в великих містах, де спілкування з різними людьми відбувається короткочасно і поверхнево, а часу на встановлення тривалих і довірчих відносин не вистачає. Контакти не несуть емоційного навантаження, не ведуть до довіри та почуття безпеки. Самотність відчуватимуть молоді люди, які не можуть знайти собі необхідного, відповідного партнера, або літня людина, що втратила знайомих і близьких і не вміє, не може знайти спільну мову з представниками молодшого покоління. Поза тим, доки нас щось єднає (нехай навіть самотність), ми не є настільки самотніми, як видається на перший погляд.

Отже, суспільно-мистецька акція «Один із нас...» проводилася з метою зміни хибних стереотипів громадськості щодо людей, які страждають на психічні розлади чи зіткнулися з проблемою бездомності та адаптації цих людей в суспільство. Програма включала круглі столи, показ кінофільмів, майстер-класи та завершилася висаджуванням крокусів на знак підтримки соціально-виключених осіб.

ЛУПА

Хвороба багатьох професорів вищих навчальних закладів – лупа. Біла лупа на чорних і темно-синіх піджаках. На шевелюрах. На дипломатах. На студентських лабораторних. Що з нею робити – лупою – запитують себе професори, а подекуди й доценти. Чи голитися, чи щодня мити волосся, питають відтепер й старші викладачі. Митися через день, підказують асистенти. Що ж, аспіранти радять взагалі не мити волосся. Як на мене рецепт простий. Кожен викладач з лупою повинен відростити довге волосся.

Не шкрябати голову і волосся. Мити волосся яєчним жовтком. Промивати волосся кефіром. Змащувати волосся сметаною, жиром, олією, маслом. Кожен викладач з лупою зобов'язаний втирати оцет у волосся. Робити масаж голови та шиї. Не трусити головою, не поправляти волосся. Не розчісуватися. Не крутити головою. Не обертатися. Не нахилати голову, коли студент нижчий за нього. Не відхилити голову назад чи вбік, коли з останньої парти летить паперова куля. Не відволікатися. Не помічати лупу.

Кожен викладач з лупою покликаний носити білу сорочку, світлий піджак. Ходити без портфеля, аби не перевантажувати ліве чи праве плече – плечі мають бути рівними. Врешті-решт, пофарбуватися на біле. Стати альбіносом. Не виходити з дому. Замкнутися у собі. Дивитися телевизор, звертати увагу на рекламу шампунів від лупи. Проявити емпатію до актора з лупою. Сказати собі ствердне «ні!». Купити розрекламований шампунь. Нехай дорогий. Нехай за останні гроші зарахованої практичної.

Кожен викладач з лупою мусить вилити вміст дорогого шампуню в унітаз і налити в порожню ємкість суміш з олії, сметани, яєчних жовтків, масла, жиру. Збовтати суміш. Сполоснути волосся. Вилити нову формулу шампуню собі на голову. Розтерти, але не роздряпати. Витерти голову шматком тканини або серветками. Обв'язати голову білим рушником для того, щоб на ньому не було видно лупи. Прийняти заспокійливе та сходити у перукарню. Кожен викладач з лупою повинен пересилити себе і замовити зачіску «під нуль».

Злитися з натовпом. Стати непомітним. Відчути присмак міщанства. Закріпити за собою славу міського бюргера. Бути законослухняним і чемним. Настільки, щоб лупа не зустрічалася зі своїм господарем. Кожен викладач з лупою хоч-не-хоч має відмовитися від додаткових навчальних годин. Від відвідування конференцій та кафедральних сабантуїв. Від приватних лекцій зі спа-студентками та метро-студентами. Від обміну грошовими знаками з їхніми батьками. З протекторськими одиницями. З династією хабарників. Тільки так викладач з лупою зможе гідно прожити день. З гордістю зустріти світанок. І більше не думати про лупу, як про викладацьку хворобу.

Хвороба багатьох професорів вищих навчальних закладів – заздрість...

НЕ БАЧИТИ В ЛЮДИНІ «БОМЖА»

Якщо ви хочете знайти інформацію про безпритульних людей в інтернеті, то на пошуковий запит «бездомний» або «безпритульний» Google видасть вам переважно інформацію про безпритульних тварин. Те саме станеться з результатами за запитом «притулок». Хочете справді дізнатися про бездомних – використовуйте традиційне та перевірене «бомж». Саме так у нас називають соціальну категорію людей, які живуть за межею бідності. «Без определенного места жительства» – абревіатура, що існувала в радянській міліцейській термінології на позначення осіб, у яких була відсутня реєстрація постійного місця проживання. Чому термін із міліцейських протоколів перейшов до народної лексики, важко сказати, але його почали застосовувати до кожного, хто своїм зовнішнім виглядом відрізняється від загалу. Незалежно від того, чи є в нього реєстрація місця проживання.

Напевно, кожен погодиться, що в ХХІ сторіччі люди не повинні вмирати від холоду й голоду на вулицях. Що у великому й різнобічному світі має знайтися гідне місце для кожного відповідно до його (її) потреб і можливостей. Та все ж проблема бездомності викликає стільки емоцій через те, що є найбільш видимою. Бездомних людей бачити неприємно. І не тільки на вулицях.

Починаючи з 2006 року у Львові почали говорити про необхідність відкриття нічліжки для безпритульних, водночас шукаючи для неї приміщення. Поки в 2009-му це нарешті вдалося, влада чотири рази скасовувала рішення про виділення приміщення, щоразу – через протести людей, які мешкали по сусідству. Врешті, про приміщення, де тепер розташовано нічліжку, міська рада мовчала доти, поки заклад не почав працювати, тож мешканцям довелося із цим змиритися постфактум. Традиційні причини протестів мешканців – побоювання щодо погіршення криміногенної ситуації, бруду та поширення інфекційних хвороб. Нічого подібного в околицях нічліжки за два роки її функціонування не відбулося, й жодного звернення щодо девіантної поведінки бездомних, які її відвідують, не надходило.

Безпритульні не користуються доброю репутацією і в інших країнах. Небажання людей миритися із сусідством соціальних закладів для безпритульних людей на Заході має назву N.I.M.B. – not in my backyard («не в мене на подвір'ї»). Позицію цих людей можна зрозуміти. Величезна соціальна дистанція та відсутність об'єктивної інформації про проблему бездомності сформували у свідомості громадян стереотип «бомжа» як аморального, кримінального та асоціального елемента. Хто ж відповідальний за формування цих стереотипів?

Традиційні джерела інформації про бездомних –

власні спостереження та засоби масової інформації. В першому випадку інформації можна отримати дуже мало, зважаючи на те, що більшість людей цурається близького контакту й спостерігають за бездомними здалека. У другому інформація зазвичай буває суб'єктивною, поверховою, базованою на власних стереотипах журналіста.

Загалом, усі повідомлення у ЗМІ про проблему бездомності можна поділити на три яскраво виражені групи. До першої належать повідомлення, які наголошують на прямому зв'язку між відсутністю житла й кримінальною поведінкою, провокуючи таким чином в аудиторії страх перед усіма людьми, які живуть на вулиці («У Львові бомж і зек загвалтували пенсіонерку до смерті», «ТСН» («1+1»); «У Львові бомж крав мобілку у маршрутках», «Львівський портал»; «У Львові бомж викрадав номерні знаки з авто», «Львівські новини»; «Львівські бомжі, не поділивши смітника, вдалися до вбивства», ProUA)

Звичайно, більшість злочинів такого типу вчиняють люди, що мають постійне місце проживання. Серед самих бездомних, за статистикою, кримінальне минуле мають приблизно 22%, й переважно це дрібні крадіжки.

Інший тип публікацій чи сюжетів про бездомних людей сповнений трагізму. Вони намагаються викликати жалість, почуття провини чи навіть сором за власну черствість. Безпритульні в цьому випадку постають невинними жертвами, від яких відвернувся весь світ. Та жалість до них радше нагадує жалість до безпритульних тварин («Бомжі-ампутанти», «Високий замок»; «Безпритульні гниють живцем», «Високий замок»; «Розтопити лід байдужості», «Дзеркало тижня»).

Ще один, і, як на мене, найжорстокіший спосіб говорити про бездомних людей – глузливий. У цьому випадку їх трактують як таких собі неформалів, які обрали таке життя з власної доброї волі («Королівство львівських бомжів», ZIK; «Безпритульні в Україні: історії та обличчя українських клошарів», «ТСН», «1+1»; «Неслухняний бомж», «Ратуша»; «Львівські бомжі – найосвіченіші в Україні!», «Український репортер»; «Перший крок до сортування сміття у Львові вже зробили бомжі», «Універсальний прибиральник»).

Приміром, у програмі «Правокація» на львівському телеканалі ZIK журналісти «перевтілювалися» в бездомних і жебраків. Процес «перевтілення» викликав у них масу позитивних емоцій, й свої веселощі вони вважали за необхідно пустити в ефір.

Чому журналісти підходять до цієї теми саме так? Мабуть, за кожним із цих підходів ховається власне ставлення до проблеми. А у випадках, коли йдеться не про висвітлення окремих фактів, а про певні дискусії щодо

самої проблеми бездомності, наші ЗМІ дотепер обговорюють питання про те, чи варто допомагати бездомним людям.

Наприклад, на програму «Народний суд» на телеканалі «Інтер» було запрошено людей, які ризикували стати бездомними: жертви махінацій «Еліта-центру», хореограф Григорій Чапкіс, який ріс у важких умовах. Художник Сергій Поярков, чомусь був запрошений як експерт, запевняв усіх, що *«єсть люди, которым просто нравятся вонять»*.

Телеканал ICTV, готуючи сюжет про те, що Львівська міська рада передає «Оселі» приміщення для створення соціального гуртожитку, «проілюстрував» його кадрами зі смітника, де на купі лахміття лежав п'яний чоловік, показуючи операторові середній палець. Голос за кадром при цьому казав таке: *«Львівські бомжі вже дочекалися не можуть, коли їх підселять до нормальних сімей»*. Ані про проблему відсутності соціального житла як таку, ані про те, що в гуртожитку житимуть люди, які вже пройшли процес ресоціалізації, ані про те, що проживання в гуртожитку відбуватиметься в супроводі соціальних працівників, у сюжеті не згадали.

Образ «бомжа», сформований у суспільстві й підтримуваний засобами масової інформації, відображає не суть проблеми бездомності, а її результат. Бездомні, яких ми бачимо на вулиці, – це не етап «особистісного розвитку» чи «моральної кар'єри», а наслідок життя на вулиці. Алкоголізм, девіантна поведінка, психічні розлади, ув'язнення, втрата роботи, різноманітні хвороби, відсутність документів, втрата стосунків із сім'єю, родичами, близькими часто можуть бути причинами того, що людина потрапляє на вулицю. Але в більшості випадків це обов'язково стане результатом перебування у вуличному середовищі.

Незважаючи на те, як кожна окрема людина потрапила на вулицю, яке вона має походження, яким був її соціальний статус, праця, освіта, родинні зв'язки, вона впливається до гомогенної групи з типовою девіантною поведінкою та цінностями. У вуличному середовищі формується так звана субкультура бідності, де панують свої норми та правила, під які людина змушена підлаштовуватися, аби вижити в новому, ворожому для себе середовищі. Якщо всі навколо називають людину в скрутному, найгіршому, в якому вона могла опинитися, становищі «бомжем», демонструючи при тому байдуже, зверхне чи осудливе ставлення, ця людина неминуче почуватиметься зайвою, непотрібною, нікчемною. А отже, з часом її поведінка почне відповідати тому, чого люди зазвичай очікують від «бомжа».

Говорячи про факт відсутності житла, необхідно пам'ятати, що людина втрачає разом із домом. Йдеться не лише про місце, де

ОКО ЗА ОКО, ЗУБ ЗА ЗУБ

Сьогодні зранку почув, як двоє бабусь в маршрутці говорили про нещасних одеських хлопчиків-міліціонерів, яких пустили з голими руками на озброєних гранатами кіллерів. Мовляв, у них сім'ї, діти, матері. Дослухавшись до їхньої розмови, я й собі подумав: яке горе, як нечесно по відношенню до молодих хлопців. Слава Богу, за кожною сентиментальністю стоїть банальна «проза життя», бо в цей час з динаміків біля водія радіоприймач заголосив не менш агресивною новоїною: «У одеському райвідділі до смерті забили студента». Це вже потім, я дізнався, як його звали, певні деталі інциденту, а спочатку у мене в голові промайнула страшна думка з приводу почутого: око за око, зуб за зуб.

Хоча, насправді, якщо діяти за таким біблійним правилом із нашою міліцією, то ні очей, ні зубів у неї б вже сьогодні не було. Адже для нашого служителя правопорядку ніколи не стояло питання куди вдарити: по нирках чи у груди? Я давно не рахую історій про те, як хтось зі знайомих отримав по обличчю чи під пих «за борзість». Переламані кістки, побиті щелепи, збиті ноги і руки — все це найпомітніші результати роботи наших правоохоронних органів.

Згадую, як колись чекав свого приятеля на станції метро «Дарниця». Я був тоді сімнадцятилітній, погано орієнтувався у Києві. Метро відкрите, наді мною — синє вечірнє київське небо. Не довго думаючи, я припалив цигарку і став затагуватись густими струменями диму. За три хвилини з'явилися четверо міліціонерів і почали пояснювати, що зробив я погано. Один з них повів мене в будку правопорядку і почав «розказувати», потім попросив паспорт і каже: «Ой, та Ви неповнолітній, треба буде поговорити з Вашими батьками». Сиджу і думаю: «Ото впли. Оце буду мати проблем на свою голову...». Проте, сиджу мовчки, довго і пильно слухаю «начальника», а потім від безвиході кажу: «Ну що ж, хай буде! А що робити...». Міліціонер глянув на мене, зрозумів, що насправді мені байдуже, як ситуація повернеться надалі. Оговтавшись від настільки несподіваної реакції, він подивився на мене і каже: «Слишиш, а может дагаварімся? Я, наприклад, кофе сіводня ні піл...». Тут мене ледь не розірвало від сміху: «Так, що? Ви хочете піти зі мною кави попийти?». «Ні. Ти мнє 20 гривень дай, а я сам себе пап'ю». Хоч двадцятка, це ніби то і гроші, я дав її радісному міліціонеру і спокійно пішов назад на платформу, шукати приятеля. Річ не в тім. Просто я не можу відповісти собі на питання: що це за завдання і головна життєва місія: збивати з 17 річних парубків двадцятку, чи мотузити якусь п'яну компанію вночі серед парку. І це так усе, лише на найнижчому рівні. А уявіть, що коїться у їхній роботі, про яку ми не знаємо і якої ми не бачимо, чи то пак не помічаємо.

Найгірше, що маємо таку міліцію, та й загалом президентів і чиновників таких, на яких ми самі заслуговуємо. Невігластво, агресія, сила — ось що передусім подобається нашим домогосподаркам і їхнім чоловікам. У всіх ця ситуація в країні викликає легкий сміх. Майже так само ми посміхаємось коли бачимо п'яного сусіда Колю чи убогого Жору, який продає фрукти на ринку і ніколи не чистить зуби. Саме так виглядає наша перша, друга і третя влада. І поки я про все це думаю, бабусі на сусідніх місцях вже горюють за невинно вбитим у одеському райвідділку студентом Інділо. «Ох, біда він ще ж навіть нежонатий мабуть був, яке горе...».

можна задовольняти свої базові потреби у їжі, гігієні та відпочинку. Разом із домом людина втрачає відчуття безпеки, стабільності та приватності. Якщо в бездомній людині більшість часу йде на задоволення базових біологічних потреб, вона не матиме ні мотивації, не ресурсів на задоволення інших. Соціолог Анастасія Рябчук каже, що через специфіку вуличного життя в бездомних виражається низка спільних рис характеру: недовіра до навколишніх, зменшення соціальних контактів до мінімуму, орієнтація на задоволення своїх потреб за будь-яку ціну, навіть шляхом порушення соціальних норм і законів, відсутність відчуття часу та планів на майбутнє, байдужість до того, що відбувається навколо.

Нерозуміння таких простих фактів та їхнього взаємозв'язку притаманне не лише журналістам. Схильність звинувачувати людей в ситуації, в якій вони опинилися, і розглядати їх як певний окремий «підвид» мають також політики, чиновники й навіть науковці. Чиновники, що самі доклали чимало зусиль для відкриття будинку нічного перебування для безпритульних, називають його «бомжатником», зводячи проблему соціальної інтеграції до порятунку людей від морозів, забезпечення базових потреб у їжі й теплі. Голова однієї з фракцій Львівської міської ради пропонує залучити безпритульних на роботи з сортування сміття і створити Львівське комунальне підприємство «Бомж».

Укладачі словника-довідника соціального працівника пишуть, що «значну частину бездомних представляють так звані бомжі, тобто особи без певного місця проживання», не пояснюючи при цьому, чим у науці «бездомний» відрізняється від «бомжа». І, мабуть, найяскравішим прикладом розуміння громадою місця бездомних людей у суспільстві є цей заголовок: «У Львові чоловік до смерті забив бомжа». Ми бачимо чіткий поділ між «чоловіком» і «бомжем».

Цей поділ ще більше віддаляє й без того достатньо віддалені одна від одної соціальні групи. Найбільше від цього страждають, звісно, безпритульні люди, адже через подібне ставлення ми не маємо можливості надавати їм соціальну підтримку та допомогу в достатньому обсязі. Через це права безпритульної людини порушуються на кожному кроці. Але також важливо пам'ятати, що наше ставлення до безпритульних багато говорить і про нас як про людей.

Вперше опубліковано на сайті
<http://osvita.mediasapiens.kiev.ua>

ПРО АВТОРА

Мар'яна Соха —
редактор журналу «Просто неба»,
«працює в Оселі»

Д-Р ЛІОНЕЛ ДЖ. КВІНЕЛ:

«ВІДЧИНЯЙТЕ ДВЕРІ ТА ДІЛІТЬСЯ ІДЕЯМИ!»

Ви брали участь у Четвертому Екуменічному Соціальному Тижні. Що Ви думаєте про цей захід? Чи був він важливий і які матиме результати?

Так, я думаю, що він був важливий і матиме певні результати. Я також думаю, що ми маємо бути терпеливими у наших очікуваннях, оскільки вони не завжди приходять швидко. Якщо певні речі стають предметом дискурсу, то це означає, що рішення вже є прийняті – маю на увазі контекст спільного блага. Далі потрібно цих рішень дотримуватися та наполягати на тому, щоб вони включали питання морального права, тобто етика та цінності повинні бути критичними елементами при прийнятті рішень, а не тільки фінансова чи адміністративна ефективність.

Яким чином можна цього досягнути?

Спільного блага важко досягнути, коли окремі індивіди не мають достатньо можливостей забезпечити самих себе. Важко думати про інших, коли здається, що ніхто не думає про тебе. Один зі способів – це переконати людей, що найкраща стратегія для виживання – це не індивідуальна конкуренція, а спільна праця та об'єднані зусилля, які збільшують можливості виживання для групи та зменшують ризик для окремого індивіда. До прикладу, якщо окрема людина має сама дбати за себе, вона накопичує більше благ, ніж їй потрібно на випадок «чорного дня». Але якщо вона впевнена, що у цей «чорний день» про неї подбають інші, то вже не так важливо тримати великі суми в банку і накопичувати багатство.

Я думаю, що важлива тема,

яку обговорювали під час Екуменічного Соціального Тижня – це процес ефективної спільної праці для забезпечення спільного блага. І в цьому контексті важливо зрозуміти, що це прийнятна річ, коли хтось має багато благ, але недопустимо є не дбати про тих, хто поруч. Чи такого результату ми досягнемо завтра? Я не думаю. Я не впевнений, що ми достатньо вчимо цього. Ми повинні пояснювати людям, що це успішний шлях не тільки виживання, а й процвітання та загального добробуту.

Люди, а особливо чоловіки, бачать конкурентність як єдиний шлях розвитку, а Екуменічний Соціальний тиждень говорить про іншу стратегію, яка є ефективнішою, але також потрібно багато часу, щоб звикнути до неї.

Ви деякий час жили у Львові у 2002 році, коли соціальна ситуація в країні була трохи іншою. Чи можна сказати, що відтоді сформувався певний напрямок соціального розвитку, в якому ми рухаємося?

Це складне запитання, бо я в Україні тільки гість і мені важко помітити, що насправді відбувається. Так само неможливо людині, яка приїхала звідкілься, говорити, що потрібно робити. Але я помітив, що люди думають по-іншому і також вони є нетерпеливі. З цією нетерпеливістю потрібно бути дуже обережними, бо за нею можна не помітити невеликого прогресу. Зіштовхуючись з проблемами, ми хочемо негайно їх вирішити, але будь-яка зміна вимагає тривалих зусиль. Соціальні зміни не відбуваються за 20 чи 10 років, а за 50 чи 60. Проблема в тому,

що люди бачать соціальні зміни тільки з власної перспективи, з власної вигоди, і тому вони нетерпеливі. Це нормально бути нетерплячим, погано бути занадто нетерплячим, бо тоді надходить відчай – нам здається, що нічого не змінюється і все стоїть на своїх місцях. Так ми втрачаємо енергію. Тому важливо не впадати у відчай, триматися вибраного шляху, і йти ним терпеливо, підлаштовуватися під нього чи змінювати його, якщо є така потреба, якщо ми бачимо, що він не ефективний. Тобто потрібно мати план, але розуміти, що його можна корегувати і вдосконалювати. Розуміти, що не план був поганий, а що він завжди мусить змінюватися відповідно до змін навколо. Тобто важливо уважно керувати цим планом і не допускати, щоб відчай породжував у нас страх, бо страх мінімалізує нашу здатність думати. На жаль, відчай і страх часто ходять в парі, тому треба бути з ними обережними.

Що зробити, щоб люди не боялися?

Думаю, що люди менше бояться, якщо вони йдуть певним шляхом разом, разом вирішують проблеми. Я про це говорив під час Екуменічного Соціального тижня – про інклюзивне лідерство – залучення людей до процесу керування. Якщо певну проблему аналізує кілька людей, то зростає ймовірність прийняття найкращого рішення. І люди, які працюють над цим стають більш свідомими власної участі у досягненні спільного блага. І це захищає саму концепцію спільного блага. Бо інколи під тиском обставин, ми намагаємося самі про все подбати і ризикуємо не

справитися. Завжди потрібно мати поруч партнера, який вкаже нам на помилки. Якщо дотримуватися такої стратегії розвитку, то вона зменшуватиме страх і збільшуватиме залучення та участь більшої кількості людей – люди охоче братимуть участь у цих процесах. Такий підхід є інтелектуальним та морально правильним.

Проте Західне суспільство вважається суспільством індивідуалістів, але в той же час воно досягло значного суспільного розвитку...

Так, вважається, що в Західному суспільстві центральним елементом є конкуренція. Це особливо стосується Сполучених Штатів, навіть більше, ніж Канади. У Канаді ми говоримо про капіталістичний соціалізм. Про Штати часто говорять, що там виживають найсильніші. Думаю рано чи пізно такий індивідуалістський підхід до справ зменшить американський успіх. Якщо подивитися на їхню економіку, то ззовні вона виглядає цілком непогано, але не є стабільною, тому я не впевнений, що це добрий шлях розвитку. Я думаю, що варто працювати разом, а ті, хто хоче добитися більшого, повинні мати таке право. В той же час всі інші мають бути захищеними, тобто йдеться про рівність та відповідальність за інших, принаймні, щодо базових потреб. Я не можу почуватися добре морально і навіть безпечно фізично, якщо в моїй країні на вулицях є голодні люди. Тоді моє багатство потрібно захищати від них високими мурами. Якщо ти не хочеш жити в облозі, то решта мають мати принаймні достатньо. Якщо забезпечити усім людям мінімальний достатній рівень, а тим, які хочуть добитися більшого і готові важко працювати для цього – забезпечити відповідні умови (наприклад освіту, сприятливі умови для ведення бізнесу) тоді можна добитися більшого

залучення всіх громадян у розвитку суспільства. І це повинно починатися з турботи про власну сім'ю, друзів, громаду, а не лише про себе.

Розуміння таких речей приходить саме чи потрібно вчити суспільство?

Я не думаю, що це приходить само собою. У пострадянських країнах бракує розуміння, що таких речей потрібно вчити. На рівні громади потрібно пояснювати яким шляхом ми рухаємося, чому ми його вибрали, і яка роль в цьому кожного з нас.

Тобто має бути якийсь публічний спосіб освіти громади?

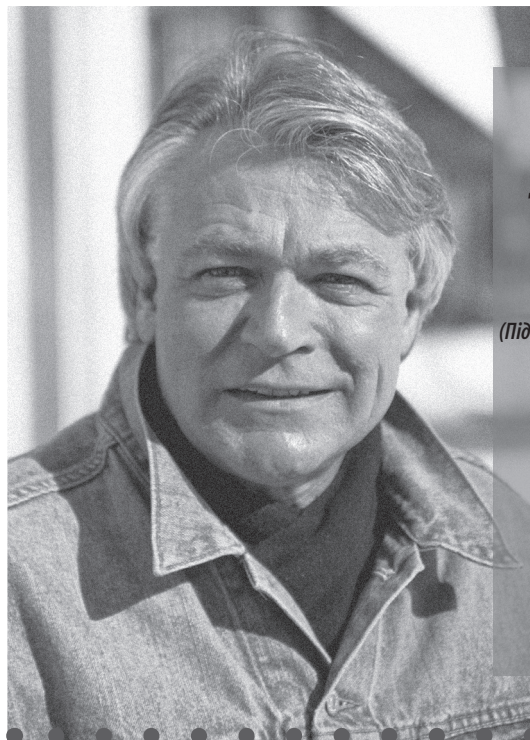
Дехто називає це навчання основам громадянськості – коли ми вчимо стратегії, яку ми використовуємо для спільного життя. Якщо ми не вчимо цієї стратегії, не продумуємо її, якщо люди не розуміють, в якому напрямку рухається суспільство,

то в них складається враження, що вони просто бігають навколо, не знаючи, що відбувається.

Можливо, те, що відбулося в пострадянських країнах – це кілька дуже голодних людей відхопили собі великі шматки і не думали про інших і про те, що буде далі.

Не можна просто схрестити пальці і сподіватися на Бога і на те, що це розуміння прийде само собою. Потрібно залучати людей до обговорення того, як ми будемо разом працювати. Я наприклад позитивно сприймаю конкуренцію в бізнесі, але не розумію конкуренції в університетах чи лікарнях. Часто буває, що в одному університеті відбувається конференція, а інший університет навіть не знає про це. Але хіба ідея конференції не полягає в тому, щоб ділитися знаннями? Відчиняйте двері та діліться ідеями! Хоча це складно, та все ж шукайте баланс.

Розмовляла Мар'яна Соха

*Д-р Ліонел Дж. Квінел –
директор корпорації
HQS Consulting Services
(Підтримка організацій на шляху
становлення),
м. Вінніпег, Канада*

СПІЛЬНОТА ВЗАЄМОДОПОМОГИ «ОСЕЛЯ» – МІЖНАРОДНИЙ РУХ «ЕМАУС»

Цього року виповнюється 10 років від часу утворення громадської організації

Хронологія подій

Якщо повернутися назад – як все було...

Серпень-вересень 2001 – знайомство з Міжнародним Рухом «Емаус», стажування ініціативної групи, на чолі з першим відповідальним Романом Прочком, в Польщі.

27 листопада 2001 – заснування організації, установчі збори.

1 лютого 2002 – державна реєстрація Львівської міської громадської організації «Спільнота взаємодопомоги «Оселя».

2002 рік – аналізування проблеми бездомності, навчання, стажування, планування майбутньої діяльності, пошук фінансування, зустрічі з владою, громадськими організаціями, виступи у відділенні наркології обласної лікарні. Влітку розпочалися недільні зустрічі ініціативної групи та усіх зацікавлених у закинутому будиночку колишнього дитячого садочка у Кривчицях, наданому Згромадженням Отців Селезіян.

6 січня 2003 року – Свята Вечеря для потребуючих. «Оселя» вирішила почати свою практичну діяльність з акції солідарності з тими, хто самотній і хто не має де і з ким провести це родинне свято. Роздавали запрошення біля церков, розвішували на великих смітниках, робили оголошення по радіо. Гарячі страви готувала Благодійна їдальня Шпиталю ім. А. Шептицького. Собор св. Юра надав приміщення Катехитичної зали. Ця подія була першим одкровенням для всіх. Замість очікуваних 60-80 осіб прийшло близько 250. Звучали колядки, віншування. Люди були розчулені, запитувалися чи є у нас де помитися, чи знайдеться якась робота. Люди не хотіли розходитися...Свята Вечеря 2003 зобов'язувала до продовження...

Березень 2003 – купівля будинку у Винниках, завдяки зібраним коштам Спільною «Емаус» з Кьольну. Будинок належав жіночому монастирю і ніс цікаву та зворушливу історію життя церкви у підпіллі. Одна з колишніх сестер деякий час потім жила у Спільноті.

Квітень 2003 – Великодній Сніданок для потребуючих в підвір'ї Собору св.Юра. Було розкладено два військові намети. До організації свята долучилася Мальтійська служба допомоги. Прийшло біля 1000 осіб. Такі Великодні сніданки і Святі Вечері стали доброю традицією для «Оселі». Інші організації також підхопили цю ініціативу.

12 червня 2003 – в будинку Спільноти поселився перший мешканець – Саша Головченко. Завдяки підтримці Світового банку та «Карпатського Фонду» Спільнота з двох, трьох, а потім з семи осіб мала можливість рік жити і вчитися ремонту та реставрації меблів під керівництвом інструктора з Польщі Зенона Пусцізни.

15 серпня 2003 – Спільнота, виражаючи свою солідарність з найбіднішими, почала роздавати гарячу їжу в центрі Львова біля Порохової вежі. Дотепер ці виїзди відбуваються щочетверга і збирають близько 100-150 осіб. Важко раз на тиждень задовольнити потребу людей в їжі, але найважливішим є ділення з людьми життєвих труднощів і щире приятелювання.

Ініціативу також підтримано іншими і зараз в місті убога людина може кожен день десь поїсти.

28 квітня 2004 року – підсумком річного функціонування майстерні було відкриття виставки відреставрованих та декорованих меблів та посуду. Виставка закінчилась Благодійним аукціоном. Захід був широко висвітлений у пресі і після цього мешканці Львова почали віддавати до нас на реставрацію меблі. Це і стало основним джерелом доходу Спільноти.

Літо 2004 – важкі часи для Спільноти через відсутність фінансування та заміну відповідальних. Становище покращилось після того, як мешканці почали працювати в КП «Благоустрій» і прибирати вулиці міста Винники.

Червень 2005 – завдяки підтримці Міжнародного руху «Емаус» почалась розбудова будинку Спільноти.

19 січня – 10 лютого 2006 – рятуючи бездомних людей від 30-ти градусних морозів, за підтримки ГО «Самопоміч» (зокрема Олега Березюка), Регіонального центру соціальної адаптації та Львівської обласної державної адміністрації, «Оселя» організувала тимчасовий наметовий притулок. Одночасно у трьох наметах поміщалось до 200 осіб. За час його функціонування допомогою скористалося до 1000 осіб. Після розформування наметів 25 людей поселилося в «Оселі». Усі разом прибирали вулиці та ремонтували меблі.

Весна 2006 року – допомога посольства Японії в Україні та «Карпатського фонду» у придбанні вантажного автомобіля для збору меблів у населення та ремонту і добудови дому. У будинку Спільноти тепер проживає 25 осіб. Щоденно автомобіль виїжджає у місто, збираючи вживані речі.

Листопад 2006 року – за ініціативи та підтримки «Оселі» у Львові відкрито Центр обліку та реєстрації бездомних громадян та засновано громадську організацію «Народна допомога – Львів».

2007 рік – початок функціонування благодійної крамнички «Оселі». У крамничці люди можуть придбати одяг, посуд, меблі зібрані у населення, відремонтовані та декоровані мешканцями Спільноти. Дотепер це один з основних видів діяльності Спільноти.

Лютий 2008 року – за підтримки «Школи Кофоеда» з Данії – відкриття Осередку підтримки бездомних, а згодом денного центру, в якому люди можуть помитися, поїсти, постригтися, попрацювати свій одяг чи отримати новий.

Березень 2008 року – «Оселя» вступає на випробувальний термін у Міжнародний Рух «Емаус» і через два роки стає його дійсним членом.

Травень 2008 року – вийшов у друком перший випуск вуличного журналу «Просто неба». Журнал належить до Міжнародної мережі вуличних журналів (INSP) і розповсюджується бездомними або тривало безробітними особами, які хочуть заробляти на своє утримання в адекватний спосіб: не жебракуючи і не займаючись шахрайством.

Січень 2009 року – відкриття міської нічліжки у Львові. Троє мешканців Спільноти на добровільних засадах цілий місяць після відкриття працювали

нічними черговими. Один з них прийнятий на роботу і працює там дотепер.

2009 - 2011 роки – праця над організацією Соціального гуртожитку та соціального підприємства для колишніх мешканців Спільноти та сиріт. Приміщення надала в оренду Львівська міська рада.

Серпень 2011 – в Соціального гуртожитку поселився перший мешканець – колишній «оселянин».

Велика подяка усім, хто у різний спосіб спричинився до того, щоб люди – колись бездомні мали можливість жити, через працю змінювати своє життя та допомагати біднішим за себе. Щиро надіємось, що наступні десятиріччя будуть такими ж плідними та корисними для кожного з нас та багатьох інших.

Міжнародний рух «Емаус» був заснований у Франції в 1949 році. Тоді французький священик Абе П'єр, який також був депутатом купив будинок біля Парижу і заснував там першу Спільноту, членами якої стали люди, що з різних причин опинилися на узбіччі суспільства.

Сьогодні діяльність Руху поширюється на увесь світ, а спільнот «Емаус» налічується 306 у 30 країнах світу. За час свого існування «Емаус» постійно змінювався і зростав. Самі види діяльності залежать від регіону та завжди відповідають актуальним потребам того чи іншого суспільства. Активність руху на сьогодні виявляється як в допомозі соціально виключеним (через об'єднання в Спільноти та спільне проживання) так і через акції солідарності, розвиток місцевих ініціатив, захисті прав людини на міжнародному рівні.

ПРО АВТОРА

Олеся Саноцька – виконавчий директор та одна із засновників ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя».

У ФРАНЦІЇ НА КОЖНОГО КОМПАНЬЙОНА – ПО ДВА ВОЛОНТЕРИ

Мешканці «Оселі» побували у спільноті «Емаус» французького міста Анемас

З вікна моєї спальні у ясну безхмарну погоду видно білу шапку Монблану, найвищої гори Західної Європи. І краєвид з вікна, і «своя спальня» – явище тимчасове. Ми у Франції, у місті Анемас. Це департамент Верхня Савойя, на кордоні Франції та Швейцарії, у самому серці благополучної Європи. Тут теж є люди, які не мають сім'ї, роботи, даху над головою, але цивілізоване суспільство дає собі з цим раду.

Як саме? Для того, аби ми це побачили, нас і запросила на кілька днів до себе спільнота «Емаус» міста Анемас. Таких, як вона, у Франції – понад сотню.

У спільноті – 35 постійних мешканців, по-французьки – компаньйонів. І удвічі більше волонтерів. Оlesia Саноцька, відповідальна за спільноту «Оселя» (єдина наразі спільнота в Україні, що входить у міжнародну організацію «Емаус») дивується, каже, що нам про таке співвідношення можна лише мріяти. В Україні активність помічників Емаусу щойно лиш народжується.

Ми спостерігаємо за тим, як організовано роботу у спільноті. Рух в ангарах, у крамницях та майстернях нагадує мурашник: кожен знає, що йому робити. Хлопці приймають речі, які раз у раз підвозять люди своїми автівками. Представник «Емаусу» Ерік Брето каже, що за день у середньому біля ангарів зупиняються близько 150 машин. Жителі міста та навколишніх містечок та сіл, включно, до речі, зі швейцарською Женевою, привозять одяг, з якого вирости діти, непотрібні іграшки, заяві книжки, меблі, яким знайшли сучасну заміну, а також холодильники, газові та електроплити, пральні та посудомийні машинки, праски, настільні лампи, посуд і таке інше. У величезному ангарі є кілька майстерень – тут речам дають друге життя, приводять їх до ладу – і виставляють на продаж, у сусідньому ангарі-крамниці, завбільшки з супермаркет.

Одного ранку я бачу, як енергійна бабуся зупиняє біля ангара свого «сітроена», витягає з багажника кілька клунків та плетену кутову полицку до взуття, залишає усе це біля ангара – і повертає назад, на автоtrasу. Вечері того ж дня інша жінка виносить з «супермаркету вживаних речей» цю саму симпатичну полицку і ще якийсь пакунок, сідає в авто – і їде додому. І радість отримала від

недорогої покупки, і відчуття задоволення від того, що допомогла мешканцям «Емаусу».

Що таке організація «Емаус» французам пояснювати не треба. Вони знають, що засновником організації був абат П'єр. У післявоєнні роки, коли велика кількість французів потерпала від безробіття та відсутності даху над головою, він купив будинок під Парижем і взяв туди жити безпритульних. Вони заробляли собі на життя тим, що збирали й здавали пляшки та макулатуру, згодом організували збір непотрібних речей, приводили їх до ладу та продавали. Організація абата П'єра поступово розрослася настільки, що стала міжнародною. У Франції абат П'єр десятки років очолював рейтинги найпопулярніших людей країни. Його називали совістю Франції, Татом бідних. А за два роки до його смерті телеканал «France 2» провів опитування «Найвидатніший француз усіх часів» – і абат П'єр посів третю позицію після Шарля де Голя та Луї Пастера.

У спільноті «Емаус» міста Анемас діють ті самі правила, що і в усіх спільнотах «Емаус» в усіх країнах світу. Сюди може прийти кожен безпритульний. Але він мусить працювати та відмовитись від алкоголю та наркотиків. А ще – поважати себе та інших. У цій спільноті живуть лише чоловіки. Жінки з подібними проблемами мають соціальне житло, утримувати яке їм допомагає «Емаус», даючи їм роботу.

Жінки в основному працюють у крамниці одягу. В окремому ангарі розбирають одяг, розвішують його, викладають на полиці та на стелажі. У дні роботи крамниці стоянка поблизу доценту заповнена автівками. На шопінг приїжджають цілими сім'ями.

В обідню перерву у велику їдальню збираються усі працівники – і компаньйони, які живуть у цьому великому будинку (37 кімнат – по кімнаті на особу), і жінки, які приїжджають сюди на роботу, і волонтери, і наймані працівники. Нерідко усі вісім столів (на шість осіб кожний) заповнені людьми. Кухар Себаст'ян приносить нам глибоку миску з листям салату та велику тарель з тартіфлетом, традиційною стравою цієї частини Франції – картоплею, запеченою з м'ясом та сиром. Себаст'ян готує фантастично, але хлопець має

На запрошення «Емаусу» у кількох французьких спільнотах цієї організації побували виконавчий директор громадської організації «Оселя» та відповідальна за спільноту Оlesia Саноцька, мешканці спільноти Інна Арсенич-Березовська та Степан Фолуш, і журналістка та письменниця Галина Вдовиченко. На фото: українські гості разом з господарями – компаньйонами, жінками, які працюють у спільноті, волонтерами та працівниками «Емаусу»

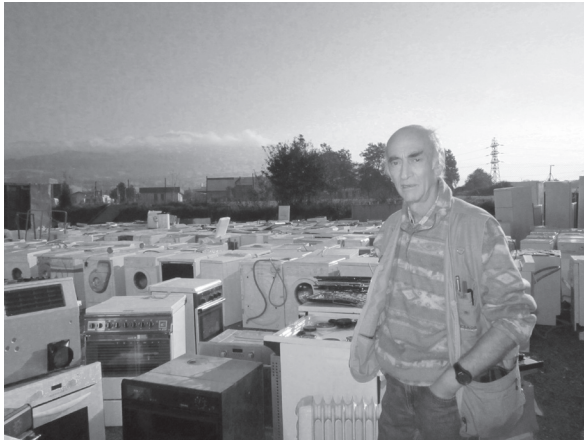

Степан Фолуш та Інна Арсенич Березовська затримались біля продавця відділу одягу крамниці «Емаус».

іншу мрію, і він до неї наблизився упритул: здав тести і невдовзі вчитиметься «на жандарма». У спільноті не затримається...

Серед компаньйонів спільноти – і молоді хлопці, і пенсіонери. Художнику Лорану Гран'є до пенсії ще кілька років, але саме він – старійшина спільноти, бо живе тут 16 років. Ще один старожил спільноти – чоловік поважного віку на ім'я Жерар. Він – фахівець з ремонту пральних машин, навчився цього у спільноті.

Нас пускають усяди, усе показують. Степан Фолюш з «Оселі» уважно приглядається до господарства французів, розпитує, дивується: стільки електротоварів стоять на вулиці! Їх би в

Жерар біля холодильників та пральних машин, які незабаром оглянуть, відремонтують – і вони потраплять у зал продажу.

У завантаженні контейнера, призначеного для «Оселі», брали участь не лише французи.

Художник Лоран Гран'є подарував свою картину мешканцям «Оселі».

Україну, вони б ще людям послужили! Але у Франції діє закон: вживані електротовари вивозити з країни не дозволено. Французи поділились з українцями іншим, не менш необхідним. Контейнер з гуманітарною допомогою від спільноти Емаус міста Анемас – спільноті Винників вантажили разом. Інна Арсенич-Березовська діловито оглядала крісла: деякі доведеться відреставрувати вдома, в «Оселі», у тапіцерні. Французи, як пояснив нам президент асоціації «Емаус» Мішель Таверньє, надають перевагу простим меблям «Ікеа», а до старовинних французьких гарнітурів з цільного дерева втратили цікавість.

Домінік Соб'єз, у будинку якого ми живемо з Олесею Саноцькою, – служить спільноті по найму. Інна та Степан отримали по кімнати в будинку подружжя волонтерів Жана-Луї та Франсуази Евра, медиків за фахом. Спільнота працює завдяки зусиллям різних людей, і в першу чергу – компаньйонів, які прийняли руку допомоги і тепер подають її іншим.

Ми побували і у спільнотах міст Шамбері і Тоно, побачили, як організовано роботу волонтерських пунктів, де одяг можна залишити у спеціальних контейнерах на вулиці. Відлагоджений роками механізм діє безвідмовно, дає можливість багатьом людям не лише заробляти собі на життя, житло, їжу, а ще й помагати тим, хто потребує допомоги.

Фото автора та Бруно ТАЛВАРДА

Львів – Жешув – Варшава – Женева – Анемас

ПРО АВТОРА

Галина Вдовиченко – журналістка, письменниця, автор романів «Пів'яблука», «Тамдевін», «Хто такий Ігор?», «Бора», казкової повісті для дітей «Мишкові миші». Її статті про «Оселю» виходили у газеті «Високий Замок», у журналі «Просто неба».

ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА

Нещодавно я зайшов у бібліотеку. Не тому, що якраз падав дощ, а просто так. Я вже давно не заглядав до цієї святині целюлози, наповненої чудовим запахом багаторазово перегортаних книжкових сторінок. Сюди щоп'ятнадцять хвилин заходить пенсіонерка, яка приносить томи любовних романів з декількома кримінальними, натомість все рідше заглядають молоді люди в пошуках шкільної літератури, бо в найкращому випадку вони користуються аудіокнигами. Й не те, що я останнім часом не користувався бібліотекою, але через мою наукову роботу я читав винятково книги професійного спрямування: з тезами, твердженнями, постулатами, поглядами і дискусіями.

Проходячи між стелажми я пригадав собі полицки з літератури Центральної Європи, де поряд Іванів стоять Влади, Георгії, Францішки, Катерини і Весни...

Останні декілька років література центру мого континенту обмежувалася словом Чарне* і новими книгами. Але повернімося на початок.

Сім років тому я поїхав на вісім місяців до Стамбулу, столиці колишньої імперії трьох континентів. Під час навчання я досліджував проблему відчуження, однак лише в Стамбулі я відчув смак і біль цього стану на своїй шкірі. Часто наступали хвилини сумнівів, бажання втечі, злоби до інших за те, що вони інші. В цей період окрім численних фліртів (переважно в

Інтернеті), слов'янських пиятик над консервою з оселедця запитих «молоком лева»**, підбаворенням та втечею були тексти в журналі «Тигоднік Повшехни». Їх автором був А. Стасюк. Його розповіді про Центральну Європу, про мій край, Галичину, землю за Карпатським хребтом, приносили полегшення та захисток. Я ловив кожне слово, тужив, мріяв, шукав. Потім я знайшов Інтернет-сторінку тоді ще малознаного видавництва «Чарне». А там постійно з'являлися нові заголовки і прізвища. Спочатку я слідував за українськими, відкриваючи при цьому все більше і більше. Коли я повернувся до Польщі, то почав шукати в бібліотеках нові книги і так глибше пізнав Стасюка разом з Андруховичом і Прохаськом. Всі ці люди розказали мені про свою ностальгію за чергами в м'ясному магазині та покупками по талонах, про випадки зникнення Європи і про тих, які споживають псів.

Минали роки. Інтернет-сторінка видавництва «Чарне» змінила вигляд, стрімко зростала кількість авторів і заголовків, а характерний логотип стала впізнавати значна частина польських свідомих читачів XXI ст. Заклик «Чарного» звучить з ефіру, коли на ринку з'являється наступна цікава позиція, звертається з фейсбука про проведення акції. Одним словом, багато чого змінилося.

Ідея варшавського Бунтаря, який зарився серед духів-виселенців Низьких Бескидів, здається, стала успішною. Напевно, з одного

боку реалізувалася фінансова сторона проекту, мрія більшості моїх сучасників-європейців. З іншого ж боку, він здобув успіх на іншій площині, не такій вже приземленій. Успіх відкриття, творення, зображення Центральної Європи. З її вільними кордонами. Сірим та кольоровими пейзажами і різними смаками. З картинами війни, кохання, розпаду і сили. Завдяки роботі видавництва багато людей з мого покоління почали пізнавати цю найближчу і водночас таку далеку Центральну Європу. Напевно не одна особа після прочитання... спакувала рюкзак, щоб самому доторкнутися побачити наскільки ще вловимим є образ з книги. І не я мабуть один мріяв про те, щоб моїм паралітературним мріям, промахам і нездібностям дав своє ім'я цей відомий логотип. І напевно не один антрополог, соціолог чи культуролог із заздністю дивитися на цю легкість опису, розуміння дійсності Центру континенту, без сотні приписів, приміток і алюзій.

Ця ідея продалася, цей замір відкрив поляків, принаймні якусь їхню частину, на Центральну Європу. На цю частину континенту, яку ми знали перед 89' з торгівлі та відпочинку в Болгарії, однак ми її витиснули, виключили й усунули з нашої свідомості. Адже на південь — «Пепічки»***, за ними жебрацько-злодійкуваті цигани, на сході мафія і росіяни. Тільки на заході був світ, багатство і життя.

Задум Стасюка наново відкрив твори, які й раніше були на полицках наших бібліотек, але дотепер асоціювалися з країнами народної демократії і цензурою, з тим, на що не варто витрачати часу. А тепер навіть ті самі письменники або їхні молодші брати і сестри появились на ментальній читачькій карті мешканців надвіслянської країни. Центральна Європа живе на сторінках цих літературних історій, в головах читачів, карпатсько-дунайсько-балканських волоцюг, і хоча тяжко визначити її границі і межі, однаково вона існує.

З польської переклала Ірка Фріс

ПРО АВТОРА

Томаш Косек —

мала щаслива людина,

волоцюга, із серцем, відданим Д

та малій Весні,

антрополог, зацікавлений

Центральною Європою.

* Польське видавництво Чарне, засноване прозаїком Анджеєм Стасюком та його дружиною журналісткою Монікою Шнайдерман, започаткувало серію «Інша Європа Інша Література». — Прим. пер.

** «Молоком лева» турки називають раки — анісову настоянку. — Прим. пер.

*** Чехи. — Прим. пер.

ТЕКІЛА І ДРЕДИ

або

ПОЛЬСЬКІ ПИСЬМЕННИЦІ

Малгожата Каліцінська їздить на позашляховику. Любить текілу. Носить коротку спідничку і має довгі біляві кучері. На її вишуканій сецесійній візитці написано «письменниця». Можна ще додати: успішна письменниця, оскільки її твори продаються величезними тиражами. Найпопулярнішою є трилогія «над розливом» — «дім», «повернення», «любов». Нещодавно ці твори було екранізовано, а головну роль зіграла одна з улюблених акторок середнього покоління Йоанна Бродзік. Що притягує до творчості Каліцінської читачів та глядачів?

В творах письменниці одразу можна відчитати факти з її життя: закінчила престижний навчальний заклад, добре заробляла працюючи на громадському телебаченні, а потім в рекламній агенції. Народила двох дітей. Робила кар'єру, викликаючи заздрість. Потім настала якась пустка. Шлюб розвалився, гроші не тішили, робота змінилася на прикрий обов'язок. Забрало сенсу. Його місце зайняли слези і самотність. Щоб якось загоїти рани, Каліцінська почала писати. Спочатку тільки для себе, до шухляди. Потім знайомі переконали піти до видавця. Сьогодні вона є авторкою бестселерів, живе на селі і захоплюється життям. Дуже схожою є доля героїні Малгожати, яка також шукає втіхи та любові на мазурському селі. А коли знаходить, починає нове життя.

Звісно в цьому життєвому повороті немає нічого нового, хоча для Каліцінської він мав вагомое значення. До того ж романна утопія щасливого життя на селі має цілющий вплив на масу читачок. Сама письменниця усвідомлює, що не пише визначних творів, не експериментує з формою, не шукає нових способів вираження. Як говорить авторка, вона хоче підбадьорювати, допомагати, «торкатися сердець».

Я познайомився з нею в Лодзі на зустрічі, присвяченій польській жіночій літературі. Ця зустріч могла взагалі не відбуватися: під потяг, яким я їхав, кинувся самогубець. А відтак примусова зупинка в лісі, чекання на машину швидкої допомоги, міліцію, прокурора. Призначена година невблаганно наближалася, організатори мене повідомили, що довше чекати не можуть. До затишного залу будинку культури я ввійшов з півгодинним запізненням. Каліцінська якраз розповідала, що її книги мають терапевтичне призначення. «Як шоколад при гіперглікемії. Читачки саме так сприймають мої книги. Зрештою з чоловіками схожа ситуація: у них великі животи, зіпсуті зуби і залисини, але вони подивляться Джеймса Бонда і у них з'явиться ідея, що може таки треба піти на фітнес». Дійсно, чоловіки не читають любовних романів, вони вибирають тексти з великою кількістю фактів про реальний світ, які базувалися на правдивих подіях. Зрештою ідентичними є телевізійні симпатії: польські чоловіки віддають перевагу військовим і документальним фільмам та інформаційним програмам. Жінки ж вибирають мильні опери, любовні романи і пізнавальні програми. А Каліцінська пише літературні мильні опери.

Інша зустріч. Триває європейський конгрес культури у Вроцлаві. Я виходжу випити каву після однієї з серйозних дискусій. Біля будинку Народної Зали організували кав'ярню на свіжому повітрі. Біля столику я зустрічаю

Ольгу Токарчук. Вже з першого погляду видно, що вона є антиподом до Каліцінської. Чорні дреди, кольорова хустка на голові, широка усмішка. Про те, що через рік їй виповниться 50, свідчить лише вигляд її подруг, сивуватих і одягнених в класичні костюми. Ольга дивиться уважно і дуже прихильно.

«Бігуни», «Дім денний, дім нічний», «Гра на багатьох барабанчиках» — це назви деяких її творів. За перший з них вона отримала найпрестижнішу польську літературну премію Ніке. Книжки Ольги Токарчук багатогранні і мають глибоко продуману композицію. Письменниця вважає, що «писання романів — це перенесена у зрілість розповідь казок собі самому. Так як це роблять діти перед сном і використовують мову на межі сну і яви, описують і вигадують». Токарчук за освітою психолог, вже під час навчання у Варшаві вона опікувалася психічно хворими людьми. Згодом працювала як психотерапевт. Цей багаж знань не є баластом, авторка так само надихають думки Карла Густава Юнга.

Від Каліцінської Токарчук відрізняється також тим, що роздумує про місце письменниці у суспільстві. Ця роль не обмежується лише написанням нових текстів. Токарчук викладає секрети творчої майстерності в Опольському університеті, належить до Зелених 2004, партії екологів та всіх зацікавлених покращенням якості суспільного життя, до того ж належить до редакції «Політичної Критики» — лівого журналу, який відкрито пропагує критичні погляди на дійсність.

Легко здогадатися, що Токарчук не продає великих тиражів. Тепер у Польщі найкраще продаються різні poradniki та книги... Каліцінської. Адже жінки шукають рецептів не тільки як приготувати оселедця в солодкому маринаді, але також як жити по-новому. Життя мінливе, хистке, тому й консультування стає дуже популярним. Якщо підводять фахівці-психоаналітики, то читачі звертаються до оптимістичного міражу Каліцінської, до її фемінізму з *secondo handu*. Вони забувають, що врятувати може лише справжнє мистецтво, а не мильна опера. Навіть якщо її написала талановита жінка.

З польської переклала Ірка Фрис

ПРО АВТОРА...

*Вальдемар Куліговский —
професор етнології Познанського університету,
прихильник повільного харчування,
панк-року та літератури*

ХОДЯЧИЙ АНЕКДОТ

Один мій приятель — доктор, між іншим, філологічних наук — якимсь заскочив мене запитанням: «Що ти носишся з тим своїм Довлатовим? За що ти взагалі його любиш?». Ну як на таке відповісти? Тим більше, коли любиш саме взагалі. Тобто за все. Довелося відповідати трохи по-чернівецьки: «А як його можна не любити?».

Ні, з численних спогадів дружин, дітей і друзів Сергія Довлатова відомо, що любити його було нелегко. Але це тим, хто поряд. Я ж, на щастя, особисто Довлатова не знав і вперше натрапив на його ім'я наприкінці серпня 1990-го. У некролозі: вранці... у Нью-Йорку... не доживши... серцевий напад... цвинтар «Маунт Геброн», Квінс. А невдовзі до окраїн тодішнього Радянського Союзу почали доходити і його книжки.

Треба визнати: в одному мій філологічний приятель має рацію. Я справді «ношуся» з Довлатовим. У тому сенсі, що ношу в собі безліч довлатовських цитат на всі випадки життя: «У Бога добавки не просять», «Добре йти, коли кличуть. Жажливо — коли не кличуть. Однак найкраще, коли кличуть, а ти не йдеш», «Кохання — це для молоді. Для військовослужбовців і спортсменів», «Усім зрозуміло, що в генія мусять бути знайомі. Але хто повірить, що його знайомий — геній?», «Талант — як хіть. Важко приховати. Ще важче симулювати», «Я не цікавлюся тим, що про мене пишуть. Я ображаюсь, коли не пишуть», «Убогість думки породжує легіони односторонців», «Тигри, наприклад, поважають левів, слонів і гіпопотамів. Мандавошки — нікого», «Коли хоробрий мовчить, боягуз помовкує», «Справжня мужність полягає в тому, щоб любити життя, знаючи про нього всю правду».

Всю чи не всю, але правду про життя Сергій Довлатов знав. Навіть про

кілька життів. Син єврея і вірменки, народжений під час війни у башкирській Уфі, він, попрацювавши в талліннській газеті «Советская Эстония», врешті-решт оселився в Нью-Йорку, опублікував там дванадцять книг і після смерті став одним із найбільш читаних російських письменників. Крім того, в його біографії були підозрілі компанії і заняття боксом, виключення з Ленінградського університету і трирічна служба на зоні в Комі АРСР, «фарца» і робота в Пушкінському заповіднику — і все це на тлі вкрай заплутаних матримоніальних та споріднених з ними стосунків.

Як Довлатов щоразу вискакував з різноманітних (і найчастіше влаштованих ним самим) халеп — це його справа. Наша справа — ті художні результати, яких він досяг завдяки зануренню в життєвий досвід. Що цікаво, буквально причини еміграції Довлатова були більш-менш типовими для людей його кола: неможливість друкуватися на батьківщині, несумісність власного світогляду з «кодексом будівника комунізму», неприємності з гебнею й міліцією тощо. Але в тому, що він виїхав саме до США, можна розгледіти й суто естетичну закономірність: за інтонацією, за манерою оповіді творчість Довлатова вписується передусім в американську, а не в російську літературну традицію.

Як і кумири його юності — Гемінґвей чи Фолкнер — Довлатов ніколи не проповідував і не повчав читача. Він йому просто розповідав історії. І, до речі, наполегливо повторював, що не вважає себе ні прозаїком, ні письменником — лише оповідачем. Різниця ж, на думку Довлатова, між цими трьома типами авторів така: прозаїк говорить про те, як **повинні** жити люди, письменник — про те, **заради чого** живуть люди, а оповідач — про те, **як** вони

живуть. Тому він і не оголошував своїм персонажам жодних моральних вироків — хоч би як мерзенно в наших очах виглядали окремі вчинки тих персонажів. «Легко не красти, — писав Довлатов. — Тим більше — не вбивати... Набагато важче — не судити... Подумаєш — не суди! А тим часом «не суди» — це ціла філософія».

Було б наївно думати, ніби і в житті Довлатов аж так дотримувався цієї християнської філософії (у житті він, здається, значно поблажливіше ставився до своїх, ніж до чужих гріхів), але послідовне її застосування в літературі дозволило йому створити блискучу «галерею образів». Блискучу не з погляду людських чи там професійних якостей героїв, а з погляду їх зображення. Зеки і вохривці, партійні кар'єристи й невизнані літератори, брайтонські пройдисвіти і сільські алкаші — ніхто з них у Довлатова не перетворюється на об'єкт критики або, навпаки, ідеалізації. І, зокрема, через це всі вони постають перед читачем живішими за живих людей.

Свідоме і, сказати б, любовне рівняння на американську прозу (читаючи, наприклад, оповідання Селінджера, Довлатов, за власним зізнанням, переживав «судоми від щастя»), не означає, що у нього зовсім не було попередників у російській літературі. Щонайменше один був. Мабуть, неважко здогадатися, хто це: «Можна схилитися перед розумом Толстого. Захоплюватися витонченістю Пушкіна. Цінувати моральні пошуки Достоєвського. Гумор Гоголя. І так далі. Але бути подібним хочеться лише до Чехова». Лаконізм, точність формулювань, вміння видобувати абсурд із найбуденніших явищ і викрешувати сміх у трагічних ситуаціях, не скасовуючи однак відчуття загального трагізму існування, — все це було

у Чехова і на новому витку історико-літературної спіралі запрацювало у Довлатова.

Таким чином, залишається ще з'ясувати, в чому конкретно полягає цей новий довлатовський виток. Точніше, переповісти, бо літературознавці вже з'ясували. Одним із фундаментальних досягнень Чехова (у французькій літературі приблизно те саме зробив Мопассан) було виведення на рівень красного письменства усного жанру анекдоту — не в теперішньому, а в тому давнішому значенні цього слова, коли під ним розуміли кумедну розповідь про реальну особу чи подію. Кожен, хто читав Довлатова, не міг не зауважити близького до оповідань Чехова анекдотичного характеру його творів. Але водночас ці твори виглядають як цілком автобіографічні: служив на зоні

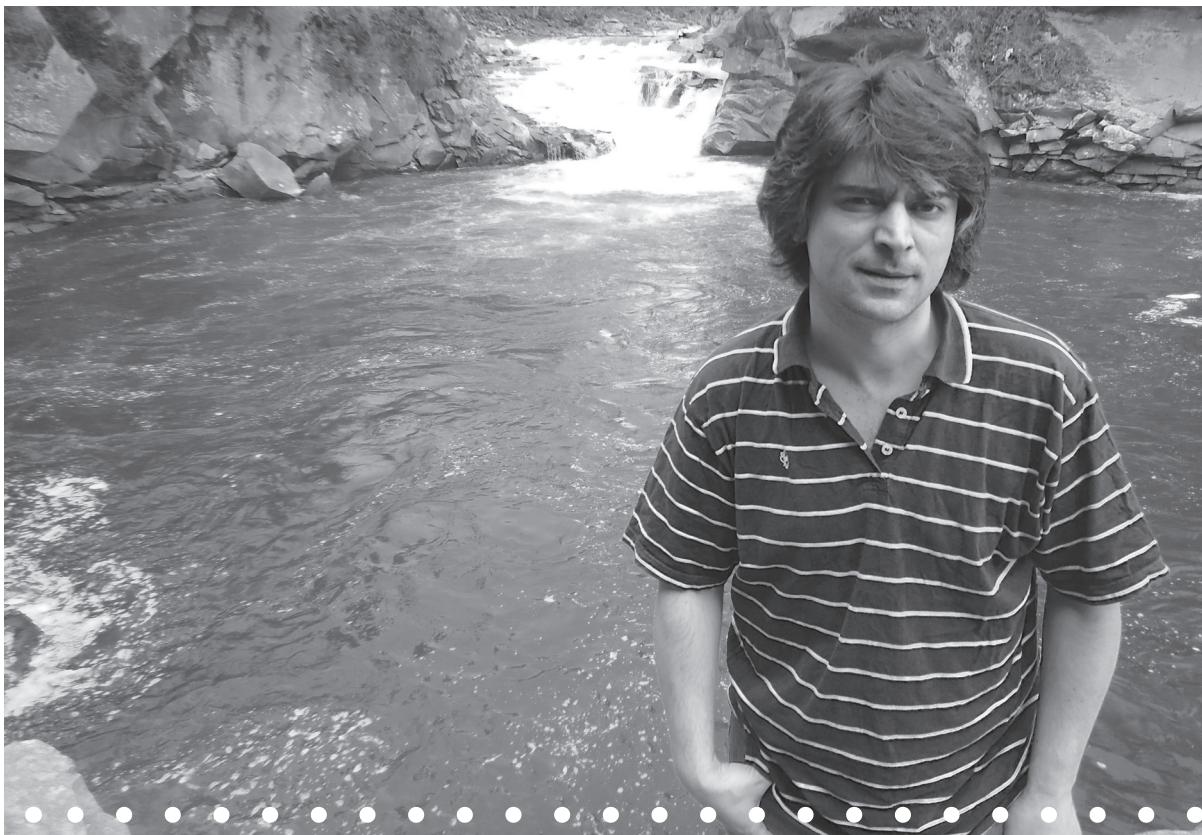
— написав «Зону», водив екскурсії у Пушкінському заповіднику — написав «Заповідник», працював журналістом — написав «Компроміс», згадав родину — написав збірку «Наші», пожив у США — написав «Чемодан» чи «Іноземку», захотів розповісти про свій «літературний шлях» — написав «Ремесло».

У підсумку ж відбулося ось що. Пишучи коротко, легко й дотепно, Довлатов фактично став автором «для мас». А масовий читач є читачем, обережно кажучи, довірливим, схильним плутати художню достовірність із достовірним фактом. Автору тільки того й було треба: середовище масових читачів сприйняло ретельно сконструйовані Довлатовим оповіді за правдиві історії про життя самого Довлатова. Але й це ще не все, бо у масового читача також є своя аудиторія — масовий слухач, який за-

звичай не запам'ятовує імен письменників, але запам'ятовує кумедні випадки і вдалі фрази. Зусиллями масового слухача книги Довлатова розсипалися на «анонімні» приказки, афоризми й анекдоти. Століттями письменники за-позичували з «низового» фольклору словесні формули, образи, сюжети. Якусь частину цього боргу літератури перед усною народною творчістю Сергій Довлатов повернув.

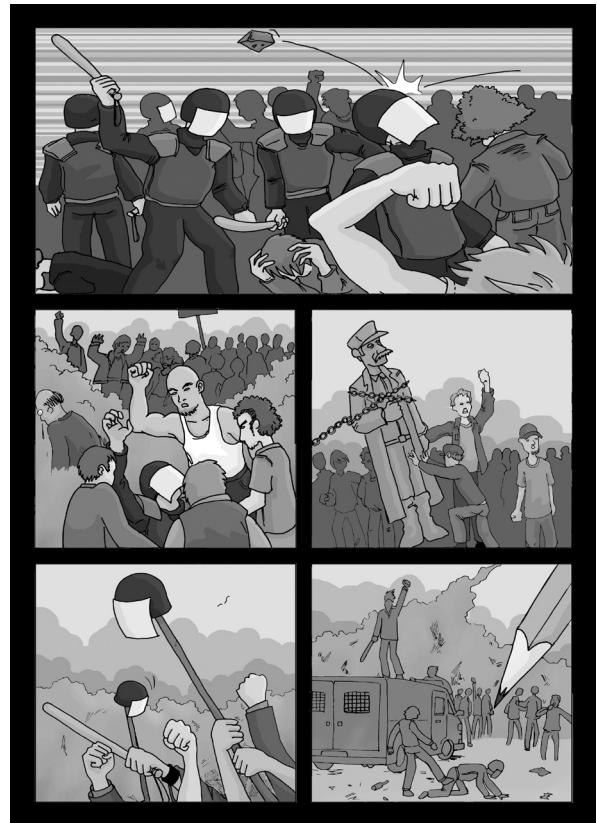
А щодо «легкості письма»: у «Ремеслі» оповідач згадає свого приятеля Бориса Бахтіна, який говорив: «Не пиши ти епохами й катаклізмами! Не пиши ти пристрастями й локомотивами! А пиши, дурню, буквами — а, б, в...». Спробуйте на дозвіллі знайти у Довлатова речення, в якому бодай два слова починалися би з однієї і тієї ж літери.

ПРО АВТОРА

Олександр Бойченко — літературний критик, публіцист, перекладач. Любить грати на гітарі, але не дуже вміє; не любить багато писати, але мусить; завжди готовий подорожувати іншими країнами, але переважно сидить і нудиться вдома.

ТЕХНОЛОГІЯ ЦЕНЗУРИ. УКРАЇНА. 2011

У 2010, коли ми з колегами створювали рух «Стоп цензура», дехто казав мені, що в країні цензури нема, що це просто фантазії, і що проблема в іншому. В іншому - тобто в журналістах, проблема звісно є, і, можливо, саме вона і є ключовою. Проте сьогодні, у 2011-му, вже стало очевидним: цензура в Україні - це не просто ознаки, це - система і зачіпає вона найбільш масові ЗМІ.

У світі під цензурою розуміється контроль влади за змістом та розповсюдженням інформації.

Йдеться про дії держави, які спрямовані на обмеження тієї інформації, яку дана держава вважає шкідливою та не потрібною. Її, цензуру розділяють на декілька видів: попередню та наслідкову. Попередня цензура - це створення умов, за яких в державі суттєво ускладнюється свобода преси та ведення бізнесу в інформаційній сфері. Йдеться в першу чергу про ліцензування, реєстрацію, та іншу дозвільну систему, за допомогою якої держава може регулювати допуск тих чи інших гравців на інформаційний ринок.

Згадайте приклад «5-м каналу» та ТВі, яким не дали можливості поширювати мовлення, забравши додаткові ліцензії, згадайте конкурс на цифрові частоти, наслідки якого будуть помітні лише за три роки, але які будуть вражаючі, зверніть увагу на законопроект «Про суспільну мораль», який дозволяє закривати будь-яке ЗМІ за такою специфічною причиною як «поширення продукції еротичного характеру», і який вже схвалений в першому читанні. В сучасному світі знайти таку продукцію буде зовсім не складно і це точно не сприяє веденню медіабізнесу в нормальних умовах.

Важливим інструментом такого впливу є Національна Рада з питань телебачення та радіомовлення, яка є головним регулятором ринку електронних ЗМІ. Цей орган формується

президентом та парламентом навпіл, і в той час коли президент і коаліція представляють єдину владну команду, плюралізм у представництві членів Нацради зникає як такий. Сьогодні цей орган потрапив під повний вплив влади та особисто пана Хорошковського, оскільки там є декілька людей, прямо пов'язаних з ним. І, цікаво, що цей орган чомусь вирішив дати попередження одному телеканалу - ТВі, який єдиний нині займає незалежну позицію. Ще одне попередження і канал, якому вдалося зібрати найбільш зірковий склад українських журналістів та започаткувати нові стандарти інформаційного мовлення може просто зникнути з ефіру, бо втратить ліцензію.

Цілком дієвий інструмент цензури, який утримується за наші з вами гроші - платників податків.

Наслідкова цензура - та форма тиску, яка виникає як наслідок появи того чи іншого матеріалу. З цим постійно стикають мої колеги на телеканалах, хоч вже й не надто виносять це назовсім, бо така боротьба за кожен сюжет чи синхрон стала звичним явищем. Для тих, щоправда, хто ще бореться, як наприклад СТБ. Дехто давно перестав і слухняно виконує «генеральну лінію».

Результатом стають вражаючі цифри моніторингу: 84% синхронів в новинному ефірі телеканалів мають представники влади, 14% - опозиції та 2% - інші політики. Перевага влади в ефірі тотальна, рівень балансу - біля 20 відсотків, що є надзвичайно низьким.

Цікаво, що найгірші показники у Першого національного, державного каналу, яким можна управляти прямо, бо для цього є всі можливості та інструменти. І знову таки - цей інструмент утримуємо ми самі, за власний кошт.

ТЕХНОЛОГІЯ ЦЕНЗУРИ. УКРАЇНА. 2011

Технологію цензури винайшли давно. Свого апогею та навіть теоретичних розробок вона сягла у Третью рейху. В сучасному світі вона добре працює в наших сусідів - білорусів та росіян, де вже не просто цензура, де ЗМІ - просто пропаганда.

В Україні все не так ефективно. Тут простіше, бо основне завдання - інформаційний комфорт влади. Працює все просто. Відповідальні за інформаційний простір мають домовленість із власниками телеканалів та інших ЗМІ про лояльність у відношенні до влади. Ті ж самі особи і їхні московські радники часто спілкуються із шеф редакторами та провідними телеведучими щодо тем та ракурсу їх подачі, ці топ-ведучі теж не завжди українці.

Радники формують теми, ЗМІ їх подають в потрібному контексті. Деякі речі: як то акції протесту, ріст цін та невтішні для влади рейтинги взагалі замовчуються, деяких людей, що спроможні зрозуміло пояснити що і до чого, заносять до «чорних списків», дещо, як от суд над Тимошенко, розповідають надміру лаконічно, без жодної спроби пояснити, що відбувається і представити різні точки зору.

Все ніби то висвітлено, але суть далека від усвідомлення тими, хто споживає інформацію з телебачення та не має доступу до інших ресурсів.

Існує ця система цензури саме тому, що ці споживачі інформації цілком сприймають такий інформаційний продукт. Цензура буває успішною не лише там, де її хтось хоче насадити. Цензура успішна там, де немає їй спротиву. І це головний парадокс цензури.

ПРО АВТОРА

*Вікторія Сюмар –
медіа-експерт, журналіст,
виконавчий директор
Інституту масової інформації*

ГРИГОРІЙ СЕМЕНЧУК

**БЕЗ ОЗНАК
МИСТЕЦЬКОГО
ЖИТТЯ**

фото: Ростислав Шпук

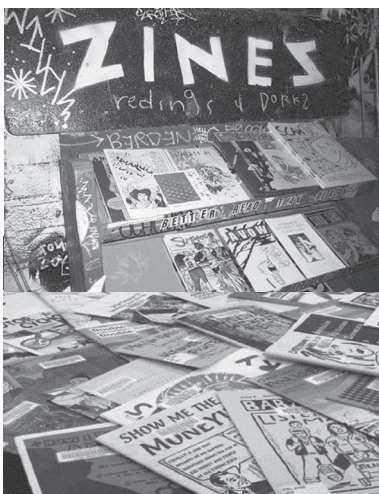
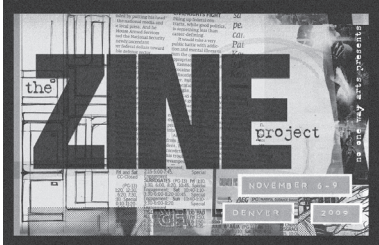
.story of your scene.

З приходом Інтернету майже у кожен дім, популярність знів дещо впала. Інформація стала доступною тут і зараз. Проте, багато самвидавців просто перемістилося у ту ж таки мережу або у вигляді колонок авторів/авторок, або у pdf-формати. Але все ж таки кожен, хто бажає, може завантажити і роздрукувати собі зін, бо саме у цьому і специфіка вседоступності та спрощеності.

Є «Siberian diary» Мартіна Крамера. Одного дня я зустріла цього чоловіка з «тележекою» у Львові. Він подорожує, малює і пише. Останні кілька років живе в Україні. Знає багато мов і грає на трубі. З трьох його

Юліана Паранько – намотує кілометри автостопом у пошуках пригод, текстів, вражень і розуміння what's going on in the world? ● ● ● ● ● ● ●

УКРАЇНСЬКИЙ КІНОГЕРОЙ

11 вересня — не лише День патріота в США, але й день українського кіно. В обох випадках — загальнонаціональний траур. Всенародна жалоба. Державний сум.

В обох випадках запалюють свічки: в Америці — це «панахида» пам'яті загиблих, в Україні — пам'яті українського кінопродукту, з акцентом на слові «продукт», бо за мистецтво тут не йдеться. Чому?

Тому що в обох випадках винні терористи. В народі — політики. Одні політики не соромляться віддавати накази зі знищення економічної стабільності, згодом називаючи це «днем патріота»; інші політики відчують внутрішні протиріччя, коли мова заходить за український сінематограф. Себто, українське кіно, на їхню думку, — неприбуткова, до того ж і невдачна справа. От український дубляж, — на здоров'я, — така собі метадонова програма для кіноманів. Коли ж нам, українцям, терористи запропонують справжній наркотик, без домішок і синтетики? Втім, на думку львівської журналістки Ольги Зеліско, вихід є: «потрібно тільки якомусь українському бізнесмену чи олігарху дати гроші талановитим безробітним митцям і тоді й в нас буде файне високохудожнє кіно!».

А оскільки за останні роки ми спостерігаємо регрес, занепад, деградацію українського кіно, то я пропоную відзняти принаймні один якісний бойовичок на заздрість стівенам спілбергам, яко приклад запитаного товару, себто продукту, себто кіновзірця як для бізнесової еліти, так і для безробітних режисерів. Вважаю, що вартує також застерегти від хибних думок, нібито українське кіно елітарне, з категорії «для обраних» і яке не піддається критиці. Усі нові віяння, починаючи з олександра шапіро до мудаків з арабесками, настільки хиткі, що їм годі втриматися, коли на сцену виходять ті ж європейці (уникну порівнянь, щоб не образити європейців). Скажу лишень, що режисери-початківці з Європи та союзних республік не намагаються шокувати, епатувати громадськість забороненими темами, знімаючи швидше причини і наслідки тих чи тих табу, не роблячи з того скандалу чи вибрику. Наш сінематограф виглядає таким самотнім месником, котрий виживає коштом спраглих до всього українського: від рідних вулиць, що ловить камера оператора до української мови, що лунає з уст актора. Хто що хвилю вловив, той сьогодні користується попитом.

На літературному поприщі якось прозоріше. Були такі собі рильські, олійники, місцями загребельні, тичини, драчі, сосюри, гончари, а потім взялися і з'явилися «лу-го-сад», «бу-ба-бу», «червона фіра», «пси святого Юра», «друзі Еліота», «ммюнна туга», врешті-решт, «асоціація українських письменників», що налічує силу-силенну літераторів, — криницю художніх творів які просяться бути екранізованими. Саме цей імператив дозволяє талановитим письменникам творити, а безробітним режисерам — збирати кошти на екранізацію.

На сьогодні, екранізації сучасних українських письменників не стільки рідкісне явище, скільки нецікаве інвесторам, політикам чи самим митцям. Можливо, я помиляюся, і проблема полягає в тому, що досі немає хорошого сценарію про сучасного привабливого українського героя. Того героя, за якого не було б соромно чоловікам, і за якого жінки стояли б в черзі за повітряним поцілунком.

Спроба висвітлення подібного героя спостерігалася у фільмі Андрія Дончика «Кисневий голод» 1991 року за мотивами «армійських» оповідань Юрія Андруховича. У стрічці виступив талановитий

актор Тарас Денисенко у ролі рядового Білика, котрий не сховався заведеному порядку знущань «дідів» над новобранцями, керуючись моральними принципами неприйняття системи ієрархії й формалізму. Це саме той герой, якого змалював Іван Багряний у романах «Тигролови» і «Сад Гетсиманський» ще у 50-х роках минулого сторіччя. Це мужній, впевнений, загартований і self-made тип героя, котрий випромінює найщирішу любов до своїх земель, до матері, як до колисання людства, до свого народу і до свободи, — останньої надії, коли твоя свідомість поступово розкладається, а будь-яка логіка врятуватися і втекти від тортури зазнає впливів божевілля.

Ще один приклад, «Діви ночі» — екранізація однойменного роману Юрія Винничука. У цій стрічці режисер Олег Фіалко зобразив дещо сучасного, амбітного героя — молодого журналіста, котрий після кількох років проживання за кордоном повертається в Україну з метою зробити репортаж про нічне життя рідного міста. І коли журналіст зіштовхується з «колишнім» коханям, його переповнюють почуття невимовної образи, на що здатна відчайдушна людина без жалю, але і без стриманої холодності. У цій іпостасі герой руйнує себе, свої уявлення про навколишній світ, зокрема й про те, що колись його поєднувало з коханою дівчиною, і перестав бути оригінальним. Зрештою, кожна людина у праві вибрати собі ближчого героя, але не кожного обраного персонажа можна назвати героєм.

Ці дві екранізації демонструють, що герой українського сінематографа може бути будь-ким, за ким стоїть щось більше, ніж банальна історія нещасливої людини, який, в результаті, стає ще гірше і вона помирає. Нашим кіногероєм може стати той, хто одночасно може сміятися і плакати, народжуватися і помирати, об'єднувати і зміцнювати. Коли ми почнемо конструювати речення зі слів: «Джонні Деппу до нього далеко...», розуміючи під «ним» нашу провінційну «зірку», тоді, будьте певні, у нас є герой. Навіть кращий за Джонні Деппа!

ПРО АВТОРА

Максим Ольга - впевнений у собі лузер, обожає Джонні Деппа і панк-рок, 100% антирасист, 0% байдужості

ГОВОРЮ Я З ТОБОЮ МОВЧКИ...

Напевно кожен більше чи менше в житті думає. Фактично кожен говорить, що-небудь таки пише, але не кожен стає письменником чи поетом. Та чи взагалі потрібні поети зараз, коли стільки написано, а ще більше цікавого є навколо, тож часу на читання майже немає?

Нещодавно говорила зі своїм польським другом, на якого о третій вночі інколи находить натхнення писати поезію і він задля цього жертвує сном. Я би пожертвувала сном хіба заради віскі чи приємного чоловіка. І дійсно: нащо одні пишуть, якщо інші не читають, а п'ють (чи може що гірше роблять?).

І хоча в третій ночі я питиму віскі, всеодно весь останній тиждень з голови мені не виходить одна поезія Василя Симоненка. В дитинстві з сестрою ми любили творити певні каламбури зі слів українських поетів. Одного разу комусь із друзів ми приплели клеймо схожості на якогось українського письменника (чи не-українського). А підставою для цього був вірш:

Ти схожий на батька, дуже – В житті воно так і треба, Та в віршах, шановний друже, Будь схожим завжди на себе.

Усе на світі буде може, І в Сомі буде немовля. Очима буде на Миколу схоже, А іншим всім – на Симоненка Василя.

Чому ці рядки прийшли мені до голови зараз? Бо виникла дивна ідея, що в мене може народитися дитина очима на... схожа, а іншим всім – на...

Так от про літературу. Здається, що всі суперечки про убогість/нудність/антипатичність того чи іншого автора цілком недоцільні. Хтось прочитав з шкільної програми *Лісову пісню*, нічого не втімав і все життя твердить, що Леся Українка така вже нецікава, що далі не куди. Проїхатися по українських класиках і показувати свій рівень критичної оцінки якось дуже вже убого. Тим більше, що завжди знайдеться серед цієї маси написаних слів таке, яке міцно вчепиться нашої пам'яті, так ніби написано саме для мене.

Література – це слово, яке передається немов сімейна реліквія, тільки це жива річ. Це Василь Симоненко, думки якого мовби скопійовані в моєму тілі. В дитинстві мені навіть здавалося, що саме я написала *Цар Плакій та Лоскотон*. І як добре було обожнювати цю казочку, бо я перейняла позицію Лоскотона і дуже не хотіла мати від реву очі ніби кавуни. Мабуть тоді й почався мій роман з Симоненком і його оптимізмом.

Як хороше радіти без причини, Коли на місто сутінь опада І чується, як тихо, безупинно Дзюрчить у стоки весняна вода...

І сну нема, і спокою немає, І відчаю, і певності нема, Тебе ж у далеч владно закликає Напоєна надіями п'їтьма.

І хочеться всю землю обійняти, І йти шукать нечуваних пригод... О, скільки музики натхненної багато У шумі каламутних вод.

Думаю, слово не може бути примусовим. Варто пропонувати широкий асортимент літератури змалку, а кожен собі вже обере відповідний «продукт». Бо хтось може все життя любити лише *Американську трагедію*, інший *Так ніхто не кохав*, але ця любов буде щира, не нав'язана, а отже й вірна.

Тому насправді так добре, що люди все ще пишуть, творять і можуть вночі навіть пожертвувати сном для цього.

ПРО АВТОРА

Ірка Фріс – слов'янка, викладач ЛНУ імені Івана Франка. «Я вся мабуть складаюся з рідини, яку дуже люблю вживати з нагоди кожного дня, і зі сміху».

ЗБІГНЄВ ГЕРБЕРТ: ЛЬВІВ - ВАРШАВА

Геніальний, винятковий, незламний перед системою, один з найкращих європейських поетів, знаменитий есеїст, ерудит з нестерпною легкістю буття, поєднаного з психічними розладами і схильністю до алкоголю. Львів'янин, поляк, європеєць. Поет. Збігнєв Герберт (1924-1998).

Доля була до нього безпощадною. У доросле життя входив у часи Другої світової війни, навчання розпочав у таємному університеті у Львові, щоб завершити його вже після війни у Кракові, багаторазово змушений був переїжджати, брався за різні роботи, був між іншим годівником вошей в Протитифному інституті, дизайнером санітарного обладнання, продавцем, рецензентом. Дебютував досить пізно, бо у віці тридцяти з лишнім років ніколи не належав до жодної поетичної групи, ніколи також не сплямився жодним віршем, де б оспівувалися досягнення робітників-будівничих «нового, соціалістичного завтра». Через це він постійно був у списку потенційних ворогів людства. Однак завдяки визнанню, яке до нього приходило після кожної нової збірки віршів та есе, він мав можливість подорожувати Західною Європою, де як, за власним окресленням, «варвар» відкривав і описував коріння європейської культури. Він захоплювався готичними катедрями у Франції, роздумував над витворами Дучі та Джотто в Італії, діставався до античних руїн Греції, на диво точно міг вловити деталі робіт нідерландських художників на своїх ескізах, у музеях та бібліотеках він проводив багато часу, щоб пізніше у лапідарній формі обгорнути свої роздуми у слова, зазвичай білих віршів. Ліричним героєм його поезії став пан *Cogito*, власне «я» самого автора, звичайна людина, яка протиставлялась естетичній і моральній бридоті системи, житель старого світу сірої соціалістичної країни. Пан *Cogito* пробує освоїти цю реальність, він роздумує не лише над суттю терпіння, минучості, але і про роль поп-музики та дивиться на світ з іронією. Герберт був людиною з плоті і крові, розтерзаний пристрастями, імпульсивний, він міг відмовитись від цілих гонорарів за закордонні лекції, продаючи з аукціону стародруки. Як есеїст він вчить дивитись на мистецтво, а його художні описи, надзвичайно точні спостереження підкоряють читача і не втрачають своєї актуальності. Багаторазово його ім'я містилося у списку кандидатів на здобуття Нобелівської премії у галузі літератури. Великі заслуги у популяризації творчості Герберта мав його давній приятель Чеслав Мілош, який для

багатьох, власне, не був знаний як знаменитий поет і майбутній лауреат Нобелівської премії, а як перекладач Збігнєва Герберта.

Личаківська, 55, Львів

Триповерхова класична кам'яниця з багатим оздобленням довкола вікон, трохи пошарпана часом. На партері – два продуктові магазини, поряд – гамірний базар і костел Св. Антонія у стилі бароко на пагорбі. Це тут усе почалося для малого Збишка Герберта. У трикімнатній квартирі з великою кафельною піччю, яка правдоподібно досі служить теперішнім мешканцям, він бавився зі старшою сестрою, слухав історії своєї бабусі Марії, яку пізніше назвав «пресвятою Марією Досвідченою», при світлі зеленої абажурної лампи він прислухався до повістей з канону польської літератури, які читав батько. Поблизу, у костелі Св. Антонія його охрестили, по довколишніх Личаківських пагорбах він їздив на лижах, на Личаківському кладовищі досі поховані члени родини Гербертів. У Львові він провів 20 років і безсумнівно цей етап помітно відбився на його житті. З міста він змушений був тікати разом з родиною у 1944 році і більше ніколи не дано йому було повернутися до країни щасливого дитинства, до багатокультурного Львова, міста катедр та костелів багатьох віросповідань, захоплюючого міста, в якому процвітала культура, наука і мистецтво. Міста, яке, завдяки своєму неповторному «генію місця», сформувало його естетичну думку і яке стало для нього архетипом-Містом, точкою відліку в численних мандрах по світі.

Променада, 21, Варшава

Невеликий, простий за формою будинок для кількох сімей у старому варшавському районі Мокотув. З вікон помешкання Збігнєва Герберта розгортається вигляд на сусідній парк. Люди, що гуляють поряд, підгодовують сорок, відголос яких, прикутий до ліжка через хворобу поет, ненавидів в останні роки свого життя. Це тут Герберт оселився в 1973 році разом з дружиною Катажиною і мешкав аж до своєї смерті в 1998 році. Це не були щасливі роки. У 70-80-х він постійно перебував під пильним оком влади, що швидко відбилося на його психічному стані. Переслідуваний щоразу частішими депресивними станами, згріклий і глибоко переживаючи понуру ситуацію в країні – незважаючи на це, він створював наступні геніальні вірші і боровся з цензурою за право друкуватись. Після падіння комунізму, розчарований новою реальністю, після чвар з багатьма давніми друзями, які пішли на компроміс зі старою владою, він знав, що, як писав в «Молитовнику», «не встигне вже забагато вчинити скривдженням, ані перепросити всіх тих, яким скоїв зло, тому сумна душа його». До кінця незламний, не визнавав жодного приспущення моральних норм, вірний. Завжди вірний, *Semper Fidelis*, як окреслювався передвоєнний Львів. Збігнєв Герберт також залишався вірний собі, відійшов у випростаній поставі, як це властиво правдивому Львів'янину, як сам він підписувався в кореспонденції до земляка з-під Високого Замку.

З польської переклала Мар'яна Кріль

ПРО АВТОРА

Йоанна Бачевська – мовознавець і перекладач за освітою, любителька далеких подорожей, особливо літературними стежками.

КОХАЙМОСЯ У СЛОВАХ!

Якось я розповідала німцям про наші повір'я, бо вони ніяк не могли збагнути, чому певні дії я супроводжую примовляннями або намагаюсь їм розтлумачити наслідки їхніх вчинків. Вони ж усе, що б я не говорила підіймали на сміх і казали, що то я сама щойно навігадувала. Я сказала, що українці всі знають про ці прикмети, на що вони залились ще більшим сміхом, мовляв, ти що особисто знайома зі всіма українцями. І я так відсторонено, майже інстинктивно відповіла, що я попросту знаю душу свого народу.

Цей епізод мені згадався зовсім недавно, коли одна жінка розповіла мені про те, що лінгвісти встановили, що кожна мова несе в собі досвід і мудрість попередніх поколінь, які несвідомо передаються нащадкам з пізнанням рідної мови. І чим старший є народ, тим мудрішою є його мова і тим глибиннішими є його знання про світ.

Недаремно у тих, хто чує вперше слово філолог одразу виникають асоціації щодо філософії. «Це те ж що філософ?», — питаються ті, на що кмітливі філологи з посмішкою відповідають: «Майже». Адже немає певно філософа, який би не любив Слова, так само кожен філолог уже є філософом, бо торкається найдорожчого — мови.

Саме тому іншим націям, які намагались підкорити собі український народ, так залежало на тому, щоб змусити його зректися своєї мови. На перший погляд, це є чимось зовсім незначним: говорив сьогодні однією, завтра говоритиму іншою мовою, аби було що їсти. Чомусь так думає багато хто і сьогодні. І ті ж

самі німці душили мене питаннями, навіщо нам здалася та мова і незалежність, які є невіддільними поняттями для українців, якщо наші люди мають низький рівень життя і часто стоять на порозі бідності. Усі мої аргументи вони відкидали миттєво, ми так і не змогли порозумітись. Я усвідомила, що ми говорили різними мовами. Та чи такими вже дурними були ті, хто змушував забути українців свою рідну мову. Адже проблем вистачало на той час і без мовного питання, так само, в принципі, як і сьогодні. Можливо, тим було відомо давно, що приховує в собі мова. Нікому не є вигідно мати поряд вищого на голову, а то й більше, сусіда. Позбавити цілий народ мудрості і набутих віками знань, змусити забути свої традиції — помістити націю у стан амнезії. А такими вже потім легко керувати. Чому ще й досі люди не відкриють очі? І як нас можуть поважати інші нації, коли ми самі так себе не поважаємо?

Ще в Німеччині мене мучило одне питання. Я думала про те, що більшість людей, які вивчають іноземні мови, керуються тим, що ці мови потрібні їм для кар'єрного росту, для більш успішної роботи чи заробляння більших грошей. Щодо питання, мені було цікаво, чи вчить хтось з іноземців українську суто заради її краси та неповторності. Я тоді сама собі одразу ж відповіла, я була засмучена. А Львів мою вигадану відповідь спростував. Я зустрічала тут багато іноземців, які приїхали просто вивчити українську. Я познайомилась також з молоддю з Канади, США та Англії, чії дідуся та бабусі давно виїхали за кордон. Я спитала одного з них,

навіщо він вивчає українську, відповідь була вражаючою: «Я ж українець. А яке я маю право називати себе українцем, якщо не знаю української мови?» Чому так мислять не всі українці?

Але ж є філологи. Філологи за фахом і покликанням, за станом душі і віросповіданням. Це ті, хто любить мову і Слово, вони і Бога, і світ пізнають через мову. Кожна мова має правила. Знати ці правила — це мати карту, відправляючись у далеку мандрівку. Можна йти навіпамацки лісом із зав'язаними очима, кудись точно дійдеш, а можна взяти мапу, тоді подорож буде легшою, цікавішою, а головне, можна дуже далеко дійти. Тому ті, хто не боїться правил і не вважає їхню наявність обмеженням особистої свободи, є перед усім дисциплінованими людьми, сам їхній дух є дисциплінованим. І такі не вагаючись відправляються у далеку подорож, пізнаючи рідну мову, адже шляхів є безліч. Можна спускатись під землю, добуваючи, немов вугілля, цілі пласти забутих слів та застарілих виразів, можна пірнати під воду, витягаючи з самого дна покинуті або загублені кимось слова, можна підніматись високо в гори з надією відшукати в них, на самих вершинах, надійно заховані пращурами від чужого вуха коштовні слова й легенди, можна йти глибоко в ліс, шукати під камінням, гребти під листям, стукати в самотні хижі. І чим далі заходитиме затятий мандрівник, тим ясніше він усвідомлюватиме, наскільки мізерним є його життя, наскільки нікчемною є й сама людина перед величиною і могутністю мови. І одразу стає зрозумілим самозречення тих, хто свідомо віддавав життя за рідну мову. Такі поодинокі мандрівники повертаються з тривалої подорожі в світ. Вони є незмірно багатими, хоч і мало хто з оточуючих бачить те багатство. Просто вони ввібрали у свої душі, як гриб вбирає вологу, усю видобуту ними з надр землі мудрість свого народу.

Слова треба любити, їх не варто боятися. Бо кожне слово несе на собі чийсь життя і долі, досвід кожної людини, яка хоч раз те слово промовила. Адже кожне слово має свій колір, запах і смак, до того ж для кожної людини вони не завжди є ідентичними. Слова хочуть, щоб їх відчували, вони прагнуть бути зрозумілими для всіх верств населення. Кожне новонароджене або всиновлене

слово бажає стати загальноживаним, донести людям своє приховане послання. Але поряд з ними виникають, клонуються, з'являються на світ шляхом штучного запліднення слова зарозумілі й мало кому зрозумілі, які люди вживають переважно з метою заплутати інших, збити з пантелику, відвести від істини. Вони використовуються для того, щоб ніхто з присутніх не здогадався, що за ними нічого немає — пуста, відсутність ідеї. Адже ті, хто старанно нашаровував власні, добуті з самого життя, знання, ті, по-справжньому мудрі, вони ще не знали пихатих слів. Вони спричинювали прості і любі серцю слова до нових зв'язків і стосунків, які часто не піддаються логіці, однак є зрозумілими для всіх. Слова так само мандрують, людина лишається на місці, за життя може й не перетнути жодного разу кордон рідного селища, а бути мудрою, бо слова почуті раз, повторені нею вдруге, встигнуть облетіти весь світ, поки вона ще спатиме, несучи на собі нові знання, відбитки думок і життів інших людей. Тому так важливо дбати про те, щоб вимовляти кожне слово свідомо, не кидати їх неохайно додолу, не смітити ними, а обережно добирати, дбати чи пасують один до одного, чи не посваряться, коли стоятимуть разом. Словами можна бавитись, їх можна шліфувати, вбирати у святкові шати, у словах можна кохатись, але ними не можна зловживати. Надмірне непомірковане вживання слів призводить до непорозуміння між людьми, сварок і розбрату. Тому, як і промовляти, так само важливим є і вміти слова мовчати. Оті найважливіші промовчані слова роблять виразним погляд, він стає немов розкрита книга, з якої чітко і ясно можна вчитати змовчане. Адже слова — це не тільки звук чи напис, навіть очі можуть породжувати їх.

Є слова, які вдається любити дуже легко, а є ті, які видаються настільки незграбними й потворними, що їх хочеться оминути, обходити стороною, не думати їх і не промовляти. Адже кожне слово має і свій характер, яким наділили його люди, помістивши в нього свої емоції і почуття. Промовляючи його, ми промовляємо разом зі своїми почуття тих численних поколінь, які вимовляли його до нас. Тому треба бути обережним щодо слів грубих, коли кидаємося ними в суперечках чи побутових сварках, пам'ятати, що жбурляємо в іншого не дрібного камінчика своїх емоцій, а важче-зну глибу попередніх нашарувань.

Якось на лекції у Варшавському університеті один польський професор розповів слухачам, серед яких пощастило бути і мені, про цікаве соціологічне опитування. Громадян запитали, відсутність знань у якій галузі вони змогли б з легкістю пробачити співрозмовнику. Виявилось, що переважна більшість опитаних скоріше заплющила б очі на незнання співрозмовником певних історичних подій або географічних назв, але найважче було б пробачити мовленнєві помилки, незнання рідної мови. Отож це спрацює десь на підсвідомості. Мова кожної людини — немов її вбрання. Це може бути досить простий і скромний одяг, а може і дорогий костюм, вишита власноруч сорочка або зшита на замовлення сукня. Вбрання може бути посереднім і звичайним, а може виділятися з натовпу численними привабливими дрібничками, воно може бути більш індивідуальним, а може легко лишатись загальним, аби тільки було охайним і чистим, щоб приємно було дивитись, тобто слухати. Нехай у когось мова може бути старою і зморшкуватою, немов старий дідів костюм, ще з запахом попередніх віків, а може залишатись унікально національною, з усіма властивими їй діалектами, немов пишний український стрій. Адже загальна мода, правила і мовні норми існують для того, щоб за них виходити, переходити, вириваючись вгору. От і вдається ту українську автентичність любити більше

за посередність, бо зрештою, на діалектах і будувється будь-яка мова, немов на надійному фундаменті зводиться фортеця. Але я не про ті відхилення від норм хотіла сказати. Нам чомусь не дуже приємно бачити людину у брудному одязі, недоладно вдягнутому, вимащеному в багнюку, але чомусь ми так легко пробачаємо невігластво і спотворення рідної мови. Ідеться навіть не про тих, хто не знає мови через свою територіальну приналежність до російськомовних регіонів, але які з усіх сил намагаються пізнати таку душу того народу, частиною якого є, а про тих, хто свідомо відрікається від приналежності до своєї нації, зрікаючись тим самим її мудрості.

Але це особистий вибір кожного, а мені вже час, я маю продовжувати свій шлях пізнання рідної мови. Я спустимусь під землю, лізтиму в гори, перетинатиму кордони інших міст і країн, вивчаючи інші мови, поринатиму в інші світи, адже не секрет, що кожна мова є довершеним окремим світом. Знання іншої мови дає перш за все змогу краще пізнати свою, рідну. Це все одно, що відійти на відстань від шедеврального полотна, щоб краще розгледіти чисельні образи, відгадати складні сюжети, вловити те, чого неможливо побачити впритул. Отож я злітатиму в небо і завмиратиму над землею, я завжди захоплено завмиратиму над своєю землею, бо я люблю свою мову, я кохаю її слова, я відчуваю її душу.

• • • • • ПРО АВТОРА

Євгенія Сенік — філолог за фахом, письменник за покликанням.

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА

2

я хотіла б уміти чіплятись за все хороше
що ти мені даєш
а не шукати безпричинний біль
в словах про гордість і кохання
ти мріяв залишити мене собі на завтра
а я про те щоб вчора не припинялось

починається сьогодні, і тут знову ми не одночасно
втомилась, ще далі, все холодніше і надовше.
я шукала тебе і я тебе кликатиму, знаєш
в кожному слові й щонаочі

і де-небудь у амстердамі,
докурюючи джоїнт, мені часом здається
що я старію, аби скоротити час без тебе

4

якби ви тільки знали,
що відбувається тоді,
коли ви думаєте,
що нічого!

5

посміхайтесь, але не рухайтесь
закривайте, але не грюкайте
говоріть, але не все

6

найдивніші моменти застигають під короткими нігтями
ночі тягнуться довго як павутиння
як найглибші земні печери -
не бійся, найстрашніше далеко попереду

запах також залежить від емоцій, так виявляється
тривога це радість
пам'ять це біль
і найбільша між нами різниця
поміж триліонів моторошних співпадінь
в тому що ти у кожній трагедії бачиш щастя
а я у кожному щасті знаходжу кінець світу

7

я маю товстий
у середині
чорний стержень
я маю скляні очі
і паперові м'язи
всі до одного
і серце також
і воно змокає
щоразу наскрізь
щоранку назавжди
кожної миті якої навколо
одна і та сама порожнеча

я маю такі речі
які б ви ніколи мати не хотіли
я маю скляні очі
якими ви б ніколи не бачили
я маю такі стіни
які б ви не звели ніколи
і тому
ви спокійні
і тому
у вас завтра
а у мене завжди і ніколи навколо

8

любов пожирає всіх демонів
які в тобі сидять
тому що вона агресивніша
і займає собою все серце

моя - сильніша за божий гнів

9

я не сон. та дуже хочеться зникнути
деякі двері закриті назавжди
навіть якщо їх пробити наскрізь великим хуєм

відчай-найгірше що може з вами трапитись

я не сон

я вмію цілуватись

їсти

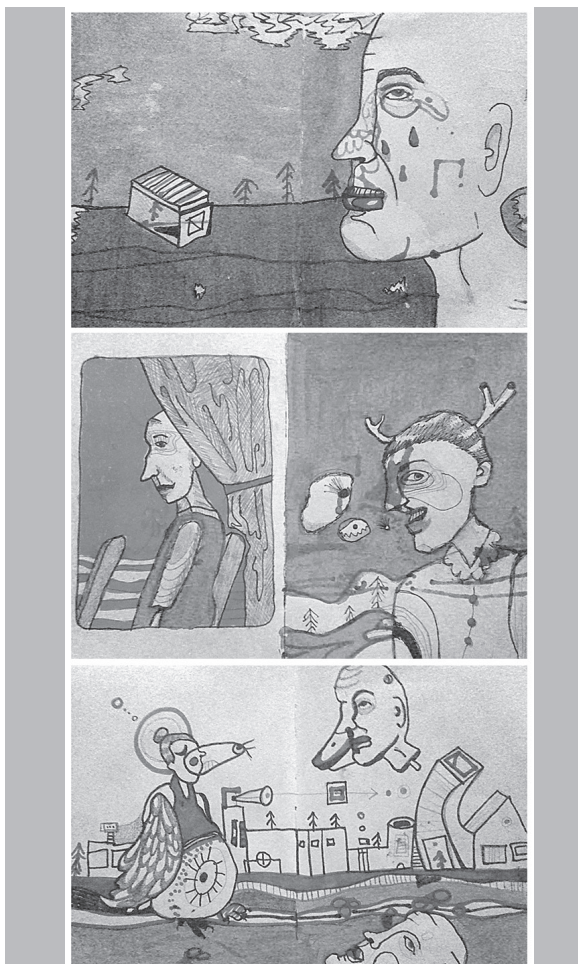
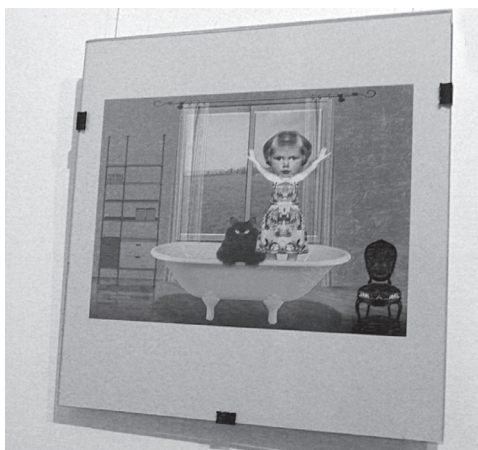
танцювати

шукати знаходити і губити знов

моменти людей картинки образи ілюзії і мрії

10

дарувати життя не означає
ні народжувати ні рятувати
і в цей маленький білий світ
з наскрізь залитими коханням блакитними простирадлами
я занурюсь щоночі в абсолютній ізолюваності
обіймаючи густий запах наших ненароджених дітей
засинаю а самотність тим часом починає виїдати в мені дірки
недовіра і страх вілись в серце так липко і моторошно
хочеться криком кричати і ланню втікати зі швидкістю боінга
але від себе дорога веде лише в себе саму
і ніяк не закінчиться ця виїдаюча душу невпевненість -
все не так як насправді, все не буде по-іншому
світ не чекає на зміни в середині тебе

ПРО АВТОРА • • • • •

Гриця Ерде-
дизайнер, ілюстратор

СНИ ПРО ЛІТЕРАТОРІВ

Мені уже давно
зняться письменники.
Дивно, але все ж.
Може, це якась містика
чи ще щось з розряду
паранормального,
Але це відбувається постійно.
Майстри пера
приходять у мої сни,
розказують про себе,
про свої радощі й печалі,
просять допомоги,
дають свої контакти і т.д.:
по-всякому буває.

От, наприклад, Макс Кідрук
вибиває мої двері,
як маньяк у трилері,
просить позичити йому 50 гривень
на публікацію якоїсь статті;

Прохасько з'являється
в кінотеатрі
з якоюсь жінкою,
за якою він згодом женеться,

називаючи її Синьою Пташкою:
нею виявляється моя подруга
Марина Єщенко,
теж неабиякий літератор;

Жадан у моїх снах
все говорить німецькою
і ходить в одязі крутого байкера,
і за ним завжди бігають
толпи фанаток,
навіть я в тому числі;

Найдотепнішими є сни,
в яких фігурує Забужко:
вона там такі речі толкає!
Як-от, показує дуже
дивний майстер-клас:
просить мене занурити
її мобілку в банку з водою
і виїняти назад.

Я обурююсь: чому б
то я маю таке робити?
Тоді Забужко демонструє
свій ум і виставляє
такі залізні аргументи:
у мене манікюр на руках,
а у тебе нема.
Ну мені приходить
її послухати.
Знаєте, що вона
в результаті каже?
Бере свою мобілку
і заявляє усім:
мій телефон водонепроникний,
як і мої ідеї.
Отаке! А в її очах
таке задоволення!

з Коробчуком
я гуляла на якійсь вечірці,
а потім палила весь тираж
його «Кайфології»
у пустому вагоні
невідь-якого поїзда;

з Семенчуком
я пила текілу
і каталася
на канатній дорозі

у Ворохті,
а ще він був
заводілою компанії
в Карпатах
на літшколі;

стронговський мені
являється раз на рік
під час літшколи;

Лазуткін мене обнімає
на якомусь вокзалі;

Роздобудько щораз
постає в новому іміджі;

Матіос - як завжди, при параді
і в оточенні інших літераторів,
щоб так виділитися;

Ірванець в реалі каже,
що ховається в моїх снах,
не виходить напоказ,
хоча він мені теж
нещодавно снівся;

цієї фестивальної ночі
мені снівся
Тарас Малкович,
Його книжку
Я втопила в озері,
А потім та книжка
Сама виплила наверх;

а ще мені зняться
Куркови, Крюгери,
Малковичі, Денисенки,
Дністрові, Андруховичі...
і ще дуже багато:
всіх дуже довго
перераховувати.

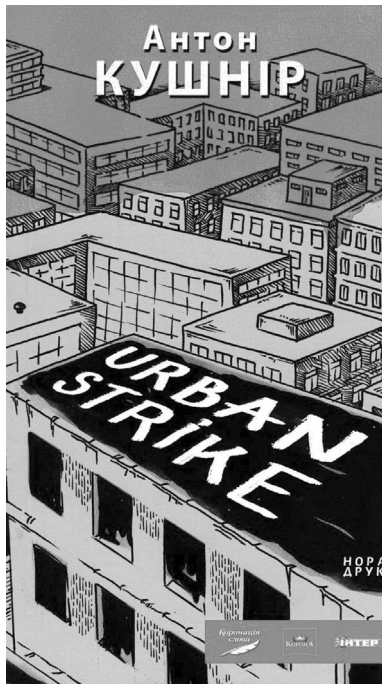
Коли я прокидаюсь вранці,
то в голові моїй
прошмигує фраза
з Івана Франка:
«Чого являєшся мені у снах?»
Так чому являєтесь,
дорогі мої літератори?

...ПРО АВТОРА

*Оксамитка Блажевська –
бачить уві сні літераторів*

ЛІТЕРАТУРНІ РЕЦЕНЗІЇ

Антон КУШНІР
«Urban Strike»
К.: Нора-Друк, 2011

Нарешті. Схоже, з'являється нове покоління в українській літературі. Йдеться не про вік автора.

Антон Кушнір написав свою першу книжку *Urban Strike* у 28 років — це більше, ніж нині деяким уже визнаним представникам попереднього покоління. А. Правда, вони б назвали себе генерацією, а не поколінням.

Ні, я в дитинстві теж захоплювався властивими попередній генерації грою слів, грою смислів та іншими іграми постмодернізму (як почали казати вже в студентські роки, наситившись — поц-модернізму). Але іноді хочеться прочитати щось, бо тебе цікавить тема твору — а не лише тому, що це написано гарною українською мовою.

І це — цікавість теми — стосується книжки Кушніра повною мірою. Якщо я не пропустив, то слово «Київ» у ній не вжито жодного разу. Думаю, не просто так і замість імен вжито прізвиська, які звучать інтернаціонально: Майк (оповідач, у зовнішності якого впізнається сам Кушнір — хоча вживу я бачив його лише одного разу впродовж п'ятнадцяти секунд), Курт, Жес, Лі, Аніка. Навіть Уляна називає себе Ульрікою. Ідеться, загалом, про молодь великого міста — і хоча деякі місця ти впізнаєш чи уявляєш, наче впізнаєш, із таким самим успіхом може йтися про молодь Праги, чи Берліна, чи Будапешта. Чи Москви. Чи Львова.

Тому що — і це ще одна ознака нового покоління — в *Urban Strike* персонажів більше турбує не минуле, а нинішнє. Сучасність же молоді великого міста в різних країнах принаймні Східної Європи — доволі схожа. Це вже не «залишки совка» чи «пошук ідентичності

українця» чи «не дають нам жити клятві москалі». Так, на радянське минуле чи на бухання на дитячих майданчиках у суворі дев'яності посилання є. Проте цих хлопців і дівчат більше переймає те, що вони бачать навколо себе сьогодні. Й вони протестують.

Вони підкидають димову хмару до фаст-фуду. Вони малюють роздушених людей під автомобілями, припаркованими на тротуарах. Вони у відповідь на офіційні прес-релізи партій розсилають свої коментарі. Залазять у закинуті й забиті будинки, щоб довести (радіше самим собі), що лише вони — а не потенційний забудовник застопленого міста — вирішують, куди їм можна йти, а куди ні. Поклоняються на дорозі телевізору — а потім кувалдами розбивають ідола. Цю акцію я навіть пам'ятаю з новин, тож підозрюю, що й багато інших — не вигадані, а тільки охудожнені. І в цьому третя відмінність нового покоління від попередньої генерації: зосередженість не на фантазіях і замкнених на собі переживаннях, а на справжніх подіях, реальному житті.

Не заперечую, часом «акції» персонажів виглядають як дія заради дії. Визнаю, мені здалося, що зі справді соціальних акцій у книжці вихолощено соціальний-таки зміст. Але будь-який читач, якщо він лише не дерев'яний, не може себе не запитати: «Чого вони казаться?» І в деяких місцях у книжці відповідь отримас:

«Просто одного дня комусь набридає стояти в заторах через те, що столична влада економить на громадському транспорті. Когось перестає цікавити, наскільки його відображення в дзеркалі відрізняється від моделей з рекламних кліпів та гляцевих журналів. Хтось перестає щодня підраховувати, чи варто йому брати кредит на машину чи квартиру. Когось остаточно задирає офісна шизофренія, депресивні корпоративні вечірки й технології роботи з персоналом... Хтось просто хоче вирватися із цього кола — прокидатись раніше, ніж це може винести твій організм, їхати на нецікаву роботу...»

І так далі — це цілий маніфест. Дивіться сторінки 184-186 у першому виданні книги (бо, я впевнений, будуть і подальші).

Дехто зі знайомих уже називав *Urban Strike* субкультурною книжкою — але це хіба якщо вважати субкультурою всю міську молодь, окрім хіба мажорів. У книжці є майбутнє, бо розрахована передусім на молодих людей. Але в ній не тільки про молодь ідеться — гляньте ще раз на цитоване в попередньому абзаці.

Книга *Urban Strike*, окрім усього, просто цікаво написана. Кушнір уміє зягнути з першої фрази кожного розділу, на кшталт: «Редра ламаються на видиху». Або: «Правило номер один. Акція має бути успішною». Або: «Лежу на асфальті, порвані джинси потроху просякають кров'ю...». Дія починається одразу.

На той час, коли я писав цю рецензію, *Urban Strike* Антона Кушніра входила до топу продажів у мережі книгарень «Є» (іншої статистики я не знайшов). Значить, вона таки б'є по больових точках.

Артем Чанай

Чак ПАЛАГНЮК
«Розкажи все»
Харків: Фоліо, 2011

Всі біографії — це збірка неправд. Як і всі автобіографії. В моїй бібліотеці їх декілька. Зокрема, ця, що стоїть на полиці серед собі подібних: «Бійцівський клуб», «Рент», «Снаф», «Карлик». Назва цієї — «Діамант у 100 каратів: автобіографія». Написана Кетрін Кентон. Як вона розказала її Гейзі Куган».

Ось тепер збрехав я. Новий твір письменника «Розкажи все» — це не квінтесенція його творчості, як зазначено в анотації, це повна й суцільна вигадка, т.зв. брехняграфія. Я б сказав, цей роман продовжує творчу естафету, започатковану ще у 1996 році виходом «Бійцівського клубу». Відтоді невгамовний Чак не зупиняється навіть для відпочинку. Я вже точно знаю, що наступного року можна очікувати новий роман, нову порцію людських екскрементів.

За 15 років літературної діяльності Чак Палагнюк зумів зарекомендувати себе дослідником еротоманом можливостей людини. Конструктором Смерті лузерів і аутсайдерів. Захер-Мазохом емоційних станів і критичних ситуацій. Оксаною Забужко з прутнем і гонадами. Гей-іконою для фашистів і релігійних фанатиків.

Так чи так, Палагнюк давно перестав писати про себе: його цікавлять наші межові розлади. Проблеми самоідентифікації. Суїцидальна поведінка. Письменник руйнує особистість, але залишає право вибору: із каналізації також є вихід, втім без смороду не обійтися.

Якщо ви назвете Палагнюка автором духовної літератури, ви не помилитися. Адже Чак — це той випадок, коли гавкіт, верещання, ричання, хрюкання, писк, бурчання, виття, пронизливий крик, тихе радісне іржання, нявчання, цвірінчання, белькотіння, осяче ревіння, сичання, дзвякання стають найвиразнішою ознакою будь-якого богослужіння. Зрештою, сюди ж підійде й синдром Туретта, — мимовільне вигукання лайливих слів.

Я не хочу зупинятися на історії Кетрін Кентон, — героїні роману, — ви самі ладні прочитати і, можливо, винести щось для себе. Скажу, що «Розкажи все» — допоможе кін-о-нанам розібратися з секс-символами американського сінематографу початку ХХ сторіччя, онкохворим — вийти із депресії, а пліткарям — навчитися змивати за собою лайно.

Максим Ольга 31

МУЗИЧНІ РЕЦЕНЗІЇ

ХАМЕРМАН ЗНИЩУЄ ВІРУСИ – КУЙ! (2010)

По-справжньому я закохався не в однокласницю. І навіть не в жінку з масивним бюстом. Тим паче не в хлопця, котрий до того ж був моїм кузеном. А в пісню «Україна – це ми» легендарного сумського дуєту «ХАМЕРМАН ЗНИЩУЄ ВІРУСИ». Віднині і навік я урочисто присягаюся писати назву гурту у Caps Lock (я не прихильник відміни цієї клавіші). Тільки після цієї пісні на мене впало яблуко: знаєте, як це сталося?

Після обіду, коли була тепла погода, ми з моїм маленьким шпідом пішли в садок і пили чай в тіні яблуні. Я сказав псові, що перебуваю там же, де й раніше, і гравітація охоплює мої думки. Я був у настрої споглядання, як раптово з гілки впало яблуко. «Чому яблука завжди падають перпендикулярно до землі», – замислився я, ніби відкрив якусь таємницю.

Так само і з музикою. Себто, пісню, адже музика – у нашому випадку – вторинна, слугує фоном і, можливо, більш абстрактна, ніж концептуальна. Гаразд, я впевнений, що музиканти однозначно вкладають душу в звуковий супровід своїх текстів, втім без змістового навантаження лірики про ХАМЕРМАН ЗНИЩУЄ ВІРУСИ пам'ятали б хіба одиниці: комахі, молюски, одиночні амфібії. Майже всі комахі роздільностатеві. Чоловічі статеві органи у багатьох комах представлені парними сім'яниками, сім'явивідними протоками і копулятивним органом, а жіночі – двома яєчниками та жіночими статевими шляхами. У багатьох видів добре виражений статевий диморфізм: самці та самиці відрізняються за розмірами, забарвленням, розвитком крил, будовою ротового апарату. У більшості метеликів і жуків запліднення зовнішньо-внутрішнє. У цьому випадку сперматозоїди виводяться в навколишнє середовище й криваються захисною оболонкою, що запобігає їхньому висиханню. Самиця підбирає їх за допомогою статевих придатків.

«Куй!» – це з розряду статевого життя комах. Музиканти – Вова Пахолюк (тривожність, віра в успіх, мізантропія) і Альберт Цукренко (наївність, скептицизм, тиранія) – виштовхнули з прямої кишки ковбаску, яку потім охрестили «Куєм» і позначили як electronic/indie/cabaret/actual art – давай пошар в неті, що це означає. Що б то не означало, я знаю точно, що за п'ятнадцятирічну історію гурту музиканти (Вова та Альберт, – ну які ж вони музиканти?) так і не виросли (їхній сонг про піастри), залишилися тверезо-оптимістичними (рекламні вставки видавництва «ИЗДА» і студії «ЗА30»), вказали не недоліки центрів зайнятості («Нерабочий человек»), продемонстрували негнучкий тазовий пояс («Нести мистецтво людям»).

Якщо вам подобаються пісні «Любовь.Яд» (у зажагалки умер огонь), «Я устал» (правила игры нам рисует секс) та, скажімо, «Сірожине пірожине» (ззовні як мужик, а всередині жінка), ХАМЕРМАН ЗНИЩУЄ ВІРУСИ не для вас. Щоправда, я можу помилятися.

НИАГАРА – ДОБРА (2009)

В народі кажуть, про «Ніагару» не чув хіба ледачий. Я пропоную вашій увазі новий/старий альбом львівських «підвальних» рокерів (заслужених музикантів України – прим. ред.) – «Добра». Напевно, не лише в мене Вікторія Папа з «Ніагари» асоціюється із Сандрою Насіч з «Guano Apes» (Німеччина), а музику цих двох колективів годі порівнювати. Втім, саме завдяки німцям я «вийшов» на львівських «аналогів». Першу демку «Ніагари» можна було почути в 2001 році («Совість», «Тільки їй», «П'ятий кут») у час, коли другий альбом «Don't Give Me Names» німецького гурту сміливо мандрував львівськими горищами, гаражами, флетами, гейм-клубами, підкорюючи щирі серця львівських меломанів.

Коли після виходу третього альбому «Walking On The Thin Line» у 2003 році здавалось би, що «Guano Apes» от-от покажуть світу великий fuck, а самі підуть на спочин, «Ніагара» не припиняє активно гастролювати локальними сценами й сусідніми областями, а у 2005 ще й записує мегарокерський (пісня/хіт) альбом «Я с.а.м.о.т.а.» – одразу за виходом другої демки «Мало» у 2004 році.

Мало-помалу своєю музикою «Ніагара» затьмарює колишніх лідерів ню-металу «Guano Apes», і виходить в авангард таких колективів як Skinhead, ТОЛ, АННА, SNUFF з одного краю, і Papa Roach, Static-X, Disturbed і Linkin Park з іншого. Я маю на увазі, що львів'яни достатньо підкувалися, щоб дати фору будь-кому з цих виконавців. Не хочу уособлювати «Ніагару» з богами альтернативи, – рок-олімп вже зайнятий, – просто скажу, що цей гурт може подобатися чи ні, щось серединне – не про них! Просто тут є свій кайф, своя мелодія, суперські тексти (згадайте лише: «небо тут є платини – я краду шматками»), свій смак, своя атмосфера... «Ніагара» особлива також тим, що розтягує, а подекуди й розриває суглоби фанам не тільки на концертах, але і вдома, коли сусіди повмирили,

а батьки пішли в гості (ввімкніть «Паніку» з останнього альбому!).

Не знаю, чи буду оригінальним, але... так чи так: хто ще не чув – раджу, хто чув – йдіть погуляйте на свіжому повітрі!

ТЕОРИЯ ГВАЛТУ - ТРИ СТІЛИ Е.Р. (2011)

Буду наївним і скажу, Теорія Гвалту – це перший україномовний folk/oi!-гурт на теренах нашої соціалістичної незалежної України. П'ять збитих композицій та дві інструменталки й складають повноцінний міні-альбом хмельницького ВІА. Цього, повірте, вже достатньо. Принаймні для того, щоб зберегти у кореневого каталозі.

Одразу зазначу, що ТГ, – як на бриті голови, підкати та підтяжки, – виглядають цілком аполітично, про що й заявляють: «Для нас аполітичність – не похуїзм, а здорове критичне відношення до різних способів маніпулювання людьми. Неприйняття дискримінації за будь-якими ознаками вважаємо ознакою будь-якої чесної, справжньої людини».

Можливо, це й не їхні слова, але де правди шукати, як не в неті? Коротше кажучи, дебютна Е.Р. «Три Стіли» – це виважений крок від хлопців, котрі вміють тримати гітари не лише для рівноваги, але й для якісного виконання фолку (з усіма префіксами та жанровими приростками). Так чи так, я не можу утриматися, щоб не привітати місто Хмельницький із появою доброякісної пухлини, ім'я якій – рок-н-рол.

Я вже казав, що альбом містить п'ять потужних пісень. Деякі з дещо промовистими назвами, напр., «На Кейптаун» чи «Джонні не впізнаю я», які я не беруся аналізувати, щоб не перетворитися на невігласа. А от такі шлягери як «Три стріли» та «Будь справжній» – натуральний компрес для смертельно хворих ЕСТРАДОЮ. Ви зрозуміли, надіюся. Завершу цю патетику словами музикантів: «Будь справжній, будь простий, завжди чесний, завжди такий, яким тебе мріяла бачити мати; думай що робиш, перш ніж продатись!!!». Кінець!

Сторінку підготував
Максим Ольга

К І Н О Р Е Ц Е Н З І Ї

Клінічний випадок з історії хвороби Арумдабди
(Реж. Чай-Хон Юн, 2008, за оригінальним сценарієм Кім Кі Дука)

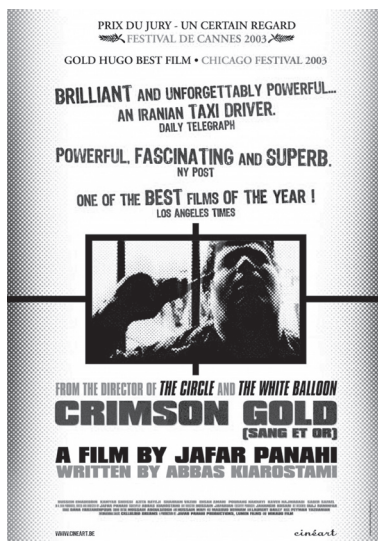
Її вважають вродливою. Її роблять компліменти. Її називають акторкою. В неї беруть автографи. Її пропонують зробити безкоштовну зачіску в перукарні. Із нею знайомляться люди на вулиці. Її постійно дарують квіти. В неї закохуються. Звісно, це не могло їй сподобатися. І не мало сподобатися.

Булімія – патологічно підвищене відчуття голоду, яке супроводжується деколи слабкістю і больовими відчуттями в надчрепній ділянці. Цей стан інколи поєднується із зниженням відчуття насичення, внаслідок чого виникає потреба в надмірно великих кількостях їжі.

Врода – це доля. Зовнішність – ось за чим слідкує Кім. Коли від неї відвертається найкраща подруга, звинувачуючи Кім в зраді, зовнішність для Кім втрачає свій зміст. Кім знайомиться із дівчиною з надмірною вагою тіла, хворою булімією, і робить певні висновки. Цитата з телеекрану: «Мені здається бути худю потворно. Вони виглядають як скелети».

Анорексія – захворювання, що характеризується критичним зниженням маси тіла, часто небезпечним для життя, втратою апетиту. Це розлади харчування, які можуть мати доволі подібні прояви і різне походження. В основі усього знаходиться спотворене уявлення про власне тіло та змінене ставлення до процесу харчування.

Кім не в змозі пережити стресу. За нею полюють. Кожен охочий ладний зятягнути її до ліжка. Кожен охочий готовий її зґвалтувати. Вона щоразу тікає. Складається враження, що суспільство хворе. І лише в Кім залишається здоровий глузд. Коли ж Кім експериментує над собою, то запихаючи до рота якомога більше некорисної їжі, то весь час блюючи від анорексії, хворе суспільство стає враз здоровим. Тепер уже Кім з психічними розладами; тепер вже і вона хоче, щоб її зґвалтували. Проте суспільство її відштовхує так само, як колись притягувало. І тут вартувало б залишити Кім у спокої, не чіпати її домаганнями, можливо, їй знадобився би психотерапевт... але ж ні, задуму Кім Кі Дука хотілося зовсім іншого фіналу. Йому хотілося, щоб Кім взяла до рук зброю.

Іран – країна контрастів
(Реж. Джафар Панахі, 2003)

В ювелірній крамниці можна побачити розмаїття золотих і срібних виробів. На будь-який смак. На будь-який стиль. Але завжди на одну вартість. Щось дешевше, а щось дорожче, залежно від платини чи криваво-червоного золота. Сьогодні актуальна продукція Італії та Ірану. Так чи так, «щось дешевше» не про смертних. «Щось дешевше» в змозі придбати мільйонери. Адже саме в мільйонах іранських ріалів вираховується одне намисто. Принаймні, в ювелірних крамницях.

На ринку можна побачити розмаїття виробів із дерева та шкіри, кераміки та скла. Саме на ринку «скеровують» смертних власники ювелірних крамниць. Адже смертні... тільки займають дорогий час – час багатих покупців. Яким і випити запропонують, і усміхнуться зайвий раз. Смертні на усмішку ще не заслужили. Та й навряд чи колись заслужать. На те вони й смертні.

І тільки багатим усміхається доля; бідним лишень випадають «дні підзаробити». Відчуття себе мільйонерами, так би мовити. Бідні розвозять піщу, а багаті платять «трохи більше». На «додаткові» гроші бідні купують бензин. Або прикраси. Тільки не в того противного дяді за прилавком. Тільки не в тій ювелірній крамниці.

Режисер поступово розкриває внутрішній світ бідної людини. Але робить це без жалю, не вдаючись у філософське пізнання душі і не звертаючись до вищих небесних сил вустами головного героя. Режисер фіксує дійсність: те, що відбувається вже і одразу. І якщо головний герой підіймається на 18-й поверх, використовуючи засоби ліфта, режисер не відпускає героя ані на мить, спостерігаючи за ним через об'єктив камери. Режисер ніби підштовхує головного героя до скоєння злочину і ми розуміємо, що цей злочин направлений проти себе, проти гноблення прав людини, проти того, що забуваються поняття «рівності» та «братерства», проти вслякого обмеження людських свобод. Як висновок, проти нас самих.

Усім, кому небайдужа проблема соціальної несправедливості, стрічка «Криваво-червоне золото» обов'язково займе в голові нішу під тегом «соціальне кіно».

Вітер, що гойдає верес
(Реж. Кен Лоуч, 2006)

Ціна власної свободи – бути розстріляним у себе на подвір'ї? Чи боротьба за незалежність повинна так дорого коштувати? Чому ти, який народився на цих землях, маєш відстоювати право на них? Невже недостатньо того, що ти виріс і скормився тут, на своїй землі? І чому хтось має зазіхати на твої багатства, на твою незалежність?

Я не розумію уряди держав, які війною йдуть на іноземні країни, вбиваючи при тому мільйони невинних людей, встановлюючи свої закони та порядки. Проте я можу зрозуміти, коли ця війна відбувається в дослідженні нових земель, нових безлюдних островів, коли ти бажаєш встановити свій уряд на одному з відколотих айсбергів. Шановні імперії, – будь ласка, – захоплюйте бездомні айсберги, будуйте на них паркани, ставте докола охоронців-прикордонників... але залишіть те, що ніколи не належало і ніколи не належатиме вам!

«Вітер, що гойдає верес» – фільм про перші роки Ірландської Республіканської Армії, про її боротьбу за незалежність Ірландії проти англійських окупантів, про нескорену волю до перемоги і про чисті ідеали ірландського народу. Тільки щира любов до батьківщини змушує взяти до рук гвинтівку і відстоювати честь свого народу. Подивіться цей фільм насамперед ті, хто бажає зрозуміти мотиви Української Повстанчої Армії.

Сторінку підготував
Максим Ольга

ОГЛЯД БЛОГОСФЕРИ

Цей запис присвячено 24 серпня

mykolap
22.08.2011

Вспомніть всьо
1991-й: Ура! Незалежність!
1992-й: А нащо вона нам, та незалежність?
1993-й: Заберіть у нас цю незалежність!
1994-й: Може, хоч Кучма позбавить нас незалежності
1995-й: І чим цей Кучма краший Кравчука?
1996-й: Зате тепер у нас справжня європейська Конституція
1997-й: В усьому винен Лазаренко
1998-й: А ваш російський рубль тепер, як наші 10 копійок!
1999-й: Краще вже Кучма, аби не Симоненко
2000-й: Кучма, де Гонгадзе?
2001-й: Україна без Кучми!
2002-й: За Єду!
2003-й: Повстань, Україно!
2004-й: Ющенко-так!
2005-й: Де гроші за "Криворіжсталь"?
2006-й: Ганьба зраднику Олександру Морозу
2007-й: Лаша Тумбай
2008-й: Олімпус Інферно
2009-й: А хто сказав, що українці не хочуть диктатури?
2010-й: Барін вернувся!
2011-й: Барін - не настоящій...

Е-бібліотека

dmytro
24.10.2011

У США є компанії, які надають послуги з оцифрування приватних бібліотек. Всі ваші книжки охайненько розріжуть на сторінки, зісканують та перероблять як вторсировину. При цьому гарантують, що цифрові файли не потраплять ні до кого крім вас - у США авторські права - це дуже серйозно. Підозрюю, що у помешканнях майбутнього книжкових шаф не буде, а на власників традиційних бібліотек з паперовими книжками дивитимуться як сьогодні сприймають, наприклад, власників роялів.

За матеріалами посту
про геніальні твори укрліт

trip-i-root
27.10.2011

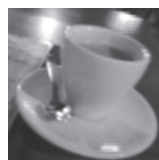
майже всі геніальні твори входять до шкільної програми.
ШО Ж ВИ ТОДІ НАРИКАЄТЕ НА ШКІЛЬНУ ПРОГРАМУ???

Українство

giggster
22.08.2011

на вихідних несподівано занесло у пирогово. сміявся. стоїть в одній з хат коробка для пожертв з написом "котикам на молоко". пирогово українське не тільки за експозицією, але й за своїм духом і співробітниками. так це по-українськи - котикам на молоко.

korytsya
26.10.11

Скільки разів читаю тексти Матіос, стільки разів і плачу.

Плююплі ви лееее?

diversey-ua
07.09.2011

напоминаю: ізпользованіє матеріалів із оцього жж без посилання на автора (мене тоїсть) категорическі забороняєцца вам, віктор федорович, можна

Кордони

lada28
09.10.2011

Поки їхала поїздом до Вроцлава думала про те, наскільки умовними є кордони, які існують між державами. Східна Польща - Перемишль, Ярослав, дрібні містечка і села по дорозі - до болю схожі на Галичину. Це стосується як і архітектури (от тільки в Польщі відремонтовані не греко-католицькі чи православні, а римо-католицькі церкви), оформлення кладовищ із яскравими штучними квітами, обшарпаних заводів, як і якоїсь загальної атмосфери. Про те, що ти закордоном, окрім спогадів про перехід кордону, нагадує лише польська мова на вивісках. Після Кракова починається те, що вже видається мені Європою - більше старої архітектури, ширші вулиці, краще розвинуте залізничне сполучення і т.д.

Колись мала подібне відчуття - зміщених кордонів - коли верталася поїздом з Криму. Уже минула перша ніч, було неймовірно нудно, я дивилася за вікно. А там були ті ж сірі вокзали, обшарпані і неремонтовані ще з царських часів. Заводи і базари, іржаві вагони і розбиті ліхтарі. А потім ми доїхали до Тернополя і з цього моменту, я зрозуміла, що почалася Західна Україна, тому що був невеликий вокзал, лавки, клумби з квітами і пофарбована огорожа. Така різка і конкретна відмінність.

Ми живемо за старими кордонами, ще австрійськими. Справа не лише в архітектурі, а у способі мислення, ми прив'язані до цих старих кордонів, їхня географія визначає, як нам жити, у що вірити і чого боятися. І це змінюється дуже повільно, принаймні не так швидко, як політичні кордони держав.

Plague on your house

nemyrych
4.09.2011

Оця нестерпна ваніща в місті - це вам, любі львів'яни, кара небесна за те, що ціле літо не милися і смерділи по маршрутках.

ОГЛЯД БЛОГОСФЕРИ

zhovten
09.10.2011

Після падіння "помаранчевої влади" впав і міф підтримки владою українського, в тому числі, мистецтва. Навколополітичні події з Андруховичем, Забужко, навкололітературні образи Костенко в сукупності з назвою нею твору зафіксували падіння ідолів сучукрліту. Одразу якось розчинилися в джунглях гієни, що кружляли навколо цих левів (з надписом "сіє лев, а не собака" чи без - немає значення). Самоповтори Жадана та Іздрика, мовчання Дереша, сублимація Карпи. Увінчало цю ерозію видання роману Аліною Сваровскі - уподібнення фріка та чужинця навіть в такій смішній тусовці, як тусовка "50-ти" текстовиків сучукрліту. Білка в колесі. І ось, з розпадом "Мертвий півень", розпадом "емоційно низьким", нарешті з'явилося відчуття завершення епохи. Ніби чогось не вистачало і ось пазл склався. Скінчився "їх" час, як і час їх "гієн". Будуть нові люди, нові драми, нові дні. Саме тепер, коли країна захлинається в безглузді, мистецтво декласовано, люди голодні у будь-якому розумінні - саме тепер час для нового культурного спротиву. Пружина готова розтиснутись. Ось-ось. Скоро ви це відчуєте. Вас підкине до самого неба.

Почав писати (про сміття)

ripnyk
10.09.2011

Вам теж надоїли ці смердючі мусорні баки під під'їздами домів? Мені наприклад дуже. Але я терплячий. Я знаю, що все рано чи пізно закінчується. Деяких моїх сусідів у моєму домі, під яким стоять ці мусорні баки, вже ТУТ немає. Так і уявляю, як вони ходять вулицями потойбічного Цюріха чи Едінбурга і переговорюються між собою - як тут добре, як тут чисто. Вони були гарні люди, ці мої сусіди. І не їх вина, що під вікнами нашого будинка стояли і стоять ці смердючі баки. Вони заслужили на свій Цюріх

Вся-листопад

singuralia
26.10.2011

У Теофанії прибиральниці згрібають листя. - Вся, струси мені того дуба та я все зразу позгрібаю, скільки ж можна!

А Вся не трусить. Вся за правильну осінь.

gvirinko
10.09.2011

Тіки шо кішка залізла на дах сусідської хати і настрала прямо на шифер. Я забула: це перформанс чи інсталяція? Верняково як зальот. Хозяюшці на замітку

senquiem
12.09.2011

милі дівчатка, якщо ви вже давно живете з коханим, щодня готуєте для нього, у вас бувають церемонії пристрасного сексу, спільні поїздки до батьків та суперечки щодо імені дитини — не поспішайте тішитись, що ви вже майже одружені. Фігня то все! Закрутки на зиму — ото вже стопудово, можете ставити на мобільний Мендельсончика :)

a-foyou
23.10.11

особливо гарно є отримувати листи із галичини. із моєї рідної Землі. Вони писані особливо щиро, у них вживаються такі гарні словесні звороти, у них все так рідно. традиційно, як і все там, такі листи одночасно про все конкретно і про все загалом (дивно, ні?).
"...тішуся, засипаю і прокидаюся із переконанням..."
"...днів десять як..."
"...Тета Ляля була в лікарні. Зараз уже дома, на дієті і ліках..."
"...Був у Тараса, хлопець і дівчинка класні, як і всі діти..."
"...На роботі глухо, але так воно є, а то не найгірше..."
"...Слідкую за ситуацією, читаю, хочеться знати все не тільки зверху, але із середини..."
"...треба часом і гудзик пришити чи листя згребсти..."
"...Цікавого було багато..."
"...горіла аварійна лампочка, мусів турбувати майстра, бо не знав як направити..."
"...моргаю собі у дзеркало і йду назустріч..."
"...Світлої пам'яті дідів-прадідів..."

banderivka
07.09.2011

Мені останнім часом ЖЖ нагадує гуртожиток що готується під знесення. Більшість сусідів вже переїхали на нові квартири, і по коридорах ходять лише залишки - ті хто ще не отримав нову квартиру, або не завершив ремонт. Стіни пооблуплювались, сходи риплять і от-от електрику і воду вирубують. Хоча ЖЕК нещодавно вирішив показати те, що він все-таки про гуртожиток ще дбає - вкрутив нову лампочку в під'їзді. Хоча лампочка часто гасне і часто глючить кат.

Літературознавче дослідження

flakelviv
11.10.2011

Говорити, що Пауло Коельо - попса, - набагато більша попса, ніж Пауло Коельо.

БЕЗДОМНА ПАРА

Двоє бездомних сплять на пляжі наче звичайні відпочивальники.

Бездомна пара сидить на лавочці біля під'їзду і робить вигляд, ніби чекає на таксі.

Бездомна пара багато подорожує.

Бездомна пара завжди бере квитки на нічні потяги.

Бездомна пара сідає у тролейбус і їде до кінцевої.

Бездомна пара заходить на вокзал, щоб сходити в туалет.

Коли бездомна пара приходить у гості до своїх друзів, вона почувається, як удома.

Бездомна пара купує у супермаркеті небагато продуктів і ніколи не запасається на потім.

Коли бездомна пара вештається містом, її не відрізнити від пар, які прогулюються дорогою додому.

Бездомна пара заводить бездомного собаку.

Бездомна пара не сплачує за комунальні послуги.

Бездомної пари ніколи немає вдома.

Бездомна пара гріється одне об одного.

Пара бездомних спить одне на одному.

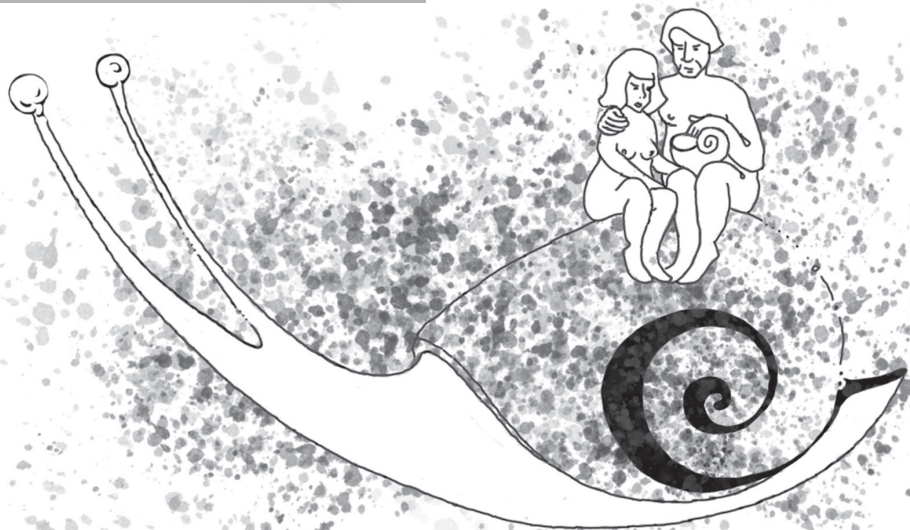
Вагітна бездомна сама є тимчасовою домівкою.

Бездомна пара почувається бездомною родиною.

Бездомна пара мріє про дім.

ПРО АВТОРА

*Інна Завгородня –
журналіст*

Як Ви можете допомогти бездомній людині?

Просто відірвіть цей купон і віддайте людині, яка потребує інформації.

ДЕ ПОЇСТИ?

День	Час	Адреса	Організація
Понеділок	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»
Вівторок	12:00	пр-т Червоної Калини, 127а	Християнсько-Євангельська Церква «Божий мир»
	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»
Середа	12:00	вул. Мельника, 8	Церква «Християнська надія»
	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»
	13:00	кінотеатр «Сокіл» (вул. В.Великого, 14а)	«Посол +»
	14:00	біля палацу ім. Г.Хоткевича	Церква «Осанна»
Четвер	12:00	вул. Миколайчука, 8	Церква «Християнська надія»
	12:00	пр-т Червоної Калини, 127а	Християнсько-Євангельська Церква «Божий мир»
	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»
	14:00	Сквер біля Порохової вежі	ЛМГО «Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
	18:30 - 19:00	Піший патруль: Порохова вежа – ц-ва Преображення – ц-ва св. Андрія – вул. Банківська – ц-ва Ольги і Єлизавети	Спільнота Святого Егідія
П'ятниця	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»
	14:00	Рясне-1 сквер біля супермаркету «ВАМ»	Церква «Християнська надія»
	15:00	сквер біля Порохової вежі	Пресвітеріанська Церква
Субота	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»
	14:00	біля палацу ім. Г.Хоткевича	Церква «Осанна»
	13:30 - 14:00	Піший патруль: Порохова вежа – ц-ва Преображення – ц-ва св. Андрія – вул. Банківська	Спільнота Святого Егідія
Неділя	13:00	вул. Б.Хмельницького, 189а	Згромадження «Мілес Єзу»

Де отримати теплий одяг:

вул. Кирилівська, 3 а,
Львівський міський соціальний центр, 16.00 - 18.00
Тел.: 8 (032) 233-10-49 (гаряча лінія)

Львів – Винники, вул. Винниченка, 3
(бічна Миколайчука, «Галактика»).

Понеділок – П'ятниця, 10:00–13:00,
«Осередок Кофоеда» («Оселя»)

Де помитися, підстригтися і випрати речі:

Львів – Винники, вул. Винниченка, 3
(бічна Миколайчука, «Галактика»).

Понеділок - П'ятниця 9:00 - 14:00
«Осередок Кофоеда» («Оселя»)

Де переночувати:

вул. Кирилівська, 3 а,
Львівський міський соціальний центр, 18.00 - 20.00
Тел.: 8 (032) 233-10-49 (гаряча лінія)

Де отримати реєстрацію та відновити паспорт:

вул. Кирилівська, 3 а,
Львівський міський соціальний центр
(юридичні консультації, відновлення втрачених документів,
постановка на облік, реєстрація за переважним
місцезнаходженням).

Тел.: 8 (032) 233-14-79, 233-10-49.

Де можна поступово відновити своє життя?

м. Львів-Винники, вул. І. Франка, 69.
Спільнота взаємодопомоги «Оселя»
(життя в спільноті, праця для свого утримання,
навчання та допомога іншим)

Малюнок Міхала Прущинського

#15

крест
НЕБА

придбавши цей журнал,
ви допоможете бездомним

придбавши цей журнал,
ви допоможете бездомним

Фото Ростислава Шпука